

LAMK

Lahden ammattikorkeakoulu
Lahti University of Applied Sciences

Yrittäjyys vaihtoehtona palkkatyölle opiskeluaikana

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tradenomi
kevät 2018
Lauri Vahteri

Tiivistelmä

Tekijä Vahteri, Lauri	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika kevät 2018
	Sivumäärä 39	
Työn nimi Yrittäjyys vaihtoehtona palkkatyölle opiskeluaikana		
Tutkinto Liiketalouden koulutusohjelma		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin yrittäjyyttä palkkatyön vaihtoehtona korkeakouluopiskelun aikana. Työ koostuu teoriaosuudesta sekä tutkimusosasta. Tutkimuksen päätavoitteena oli selvittää yrittäjyyttä mahdollisena vaihtoehtona palkkatyölle opiskeluaikana. Tavoitteena oli tarkastella, millaisia ajatuksia opiskelijayrittäjyys herättää, ja miten yrittäjyys yleisesti soveltuu opiskelijalle.</p> <p>Työn teoriaosuus jaettiin kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa tutkittiin opiskelijoiden työssäkäyntiä eri näkökulmista. Siihen sisällytettiin työnteon syyt, työnteon määrä sekä työnteon tuomat hyödyt ja haitat. Toisessa osuudessa keskityttiin opiskelijayrittäjyyden tilaan ja yrittäjyyteen yleisesti.</p> <p>Empiirinen osa toteutettiin kvalitatiivisena teemahaastatteluna, jossa kohderyhmänä olivat korkeakouluopiskelijat sekä yrittäjyyden asiantuntijat. Haastateltavia oli yhteensä seitsemän kappaletta, joista viisi oli korkeakouluopiskelijoita ja kaksi asiantuntijoita.</p> <p>Tutkimustuloksista selvisi, että opiskelijat tekevät käyvät töissä, ja syynä siihen on useimmin toimeentulo, kokemuksen hankkiminen ja vaihtelu opinnoille. Samat syyt olivat myös työnteon hyötytekijöissä. Haittatekijöiksi muodostui opintojen kärsiminen ja vapaa-ajan puute. Opiskelijat olivat tulosten perusteella kiinnostuneita yrittäjyydestä, ja siitä tiedettiin paljon. Yrittäjyyttä pidettiin yleisesti hyvänä uravaihtoehtona, ja sen aloittaminen koettiin mahdolliseksi opintojen aikana. Opiskelijoiden vastauksia tukivat asiantuntijoiden vastaukset, jotka olivat hyvin samankaltaisia kuin opiskelijoilla, joskin laajempia. Tuloksien perusteella voidaan todeta, että yrittäjyyttä voidaan pitää mahdollisena ja jopa hyvänä vaihtoehtona palkkatyölle opiskeluaikana.</p>		
Avainsanat yrittäjyys, palkkatyö, opiskelijayrittäjyys		

Abstract

Author Vahteri, Lauri	Type of publication Bachelor's thesis	Published Spring 2018
	Number of pages 39	
Title of publication Entrepreneurship as an alternative to paid working during studies		
Name of Degree Degree Programme in Business		
<p>Abstract</p> <p>This thesis examines what kind of an option entrepreneurship is compared to paid work alongside studies. The thesis includes a theoretical part and a research part. The theoretical part is divided in two parts. The first one is about working alongside studies, and it tells why students are working, how much they work and what are the pros and cons of working alongside studies. The second part is about student entrepreneurship and entrepreneurship overall.</p> <p>The research was conducted by a qualitative interview study. The target group of the interviews were students and experts in entrepreneurship. There were overall seven participants. Five of them were students and two were experts in entrepreneurship.</p> <p>The study results show that most of the students are working alongside studies. The most common reasons to work were maintaining a livelihood, gaining experience and having a change to studying. The same things were included in the pros of working alongside studying. The cons were mostly about work disturbing the studies and a lack of free time. Based on the results students were interested in entrepreneurship and they had a lot of knowledge about it. They also thought that entrepreneurship it is possible to start a business alongside studies and that it is a potential career option. The students' answers were supported by the experts, although the answers of experts' were quite more versatile. Based on the results of the study, it seems that entrepreneurship can be a good option compared to paid work alongside studies.</p>		
Keywords entrepreneurship, paid labor, students		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Työn tausta.....	1
1.2	Työn tavoitteet ja tutkimuskysymykset	2
1.3	Tutkimusmenetelmät ja rajaukset	3
1.4	Tutkimuksen rakenne.....	3
2	OPISKELIJAT TYÖSSÄ.....	5
2.1	Tarve työntekoon	5
2.2	Opiskeluaikaisen työnteon hyödyt ja haitat	6
2.3	Työtä tekevien opiskelijoiden määrä	7
3	OPISKELIJAT YRITTÄJINÄ.....	9
3.1	Opiskelijayrittäjyyden tilanne korkeakouluissa.....	9
3.2	Asenteet ja aikomukset	9
3.3	Opiskelijayrittäjän kokemuksia	10
3.4	Yrittäjäksi ryhtyminen	12
3.4.1	Liikeidea	15
3.4.2	Käytännön valmistelut.....	15
3.4.3	Yrittäjyysopinnot ja yrittäjyyden tukipalvelut.....	18
4	TUTKIMUS YRITTÄJYYDESTÄ PALKKATYÖN VAIHTOEHTONA OPISKELUAIKANANA	20
4.1	Tutkimuksen konteksti.....	20
4.2	Laadullinen tutkimus	21
4.3	Haastattelu tutkimusmenetelmänä	21
4.4	Tutkimuksen kulku	23
4.5	Tulokset	24
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	31
5.1	Tulosten pohdinta	31
5.2	Vastaukset tutkimuskysymyksiin	33
5.3	Tutkimuksen luotettavuus	34
6	YHTEENVETO	36
	LÄHTEET	37

1 JOHDANTO

1.1 Työn tausta

Yrittäjyys on kiinnostanut minua uravaihtoehtona koko korkeakouluopiskeluajan. Tämä konkretisoitui kesällä vuonna 2016, kun päätimme ystävien kanssa työllistää itsemme kesäksi. Olisimme toki jatkaneet toimintaamme myös kesäkauden ulkopuolella, mutta toimialavalintamme takia, toimintaa pystyi harjoittamaan ainoastaan kesällä. Yrittäjyyskokemus oli erittäin hyödyllinen ja opettava, ja luulen, että työnteko ei olisi voinut antaa samanlaista kokemusta tässä vaiheessa uraani. Hyödyt koskivat niin opintojani, kuin työhaikuani. Oma yritys nopeutti opintoja, sillä siihen kuuluvat prosessit olivat samoja mitä monilla kursseilla opiskeltiin. Yrittäjyys sisälsi toimintoja eri osa-alueilta, kuten markkinoinnista ja taloushallinnosta. Työnohaussa sai huomata, että yrittäjyyskokemus on vahva valtti, ja sitä arvostetaan työtä haettaessa.

Nuorten kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan on ollut 2000-luvun alussa kasvussa, erityisesti korkeakouluopiskelijoiden parissa. Tämä perustuu Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiön Otuksen tekemään ”Opiskelijasta yrittäjäksi” -tutkimukseen. Se perustuu 2014 tehtyyn opiskelijabarometriin, jossa haastateltiin yhteensä 5800 korkeakouluopiskelijaa eri taustoista. Lukuvuonna 2014-2015 opiskelleista 21% piti yrittäjäksi ryhtymistä todennäköisenä uravaihtoehtona. (Aarnio 2016.)

Yrittäjyyspainotteinen opiskelumalli on kasvattanut suosiotaan vuosien varrella etenkin ammattikorkeakouluissa. Näistä malleista yleisimpiä on osuustoimintamuotoinen yrittäjyys. Monissa suomalaisissa ammattikorkeakouluissa tätä mallia on käytetty jo pitkään ja esimerkiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa osuustoimintaa on harjoitettu yli 20 vuotta. Vuonna 2010 oppilasosuuskuntia oli jo 20 ammattikorkeakouluissa, kun ammattikorkeakoulujen määrä oli 27. Siitä voi huomata, että oppilaitoksissa kannustetaan yrittäjyyteen, ja täten useampi opiskelija saattaakin harkita sitä hyvänä vaihtoehtona. (Raunio 2013.)

On selvää, että valtaosa opiskelijoista joutuu jossain vaiheessa opintojaan hankkimaan lisätuloja, erinäisten etuuksien ja opintolainan lisäksi. Tässä tapauksessa suurin osa lähtee luonnollisesti hakemaan töitä, ja erityisesti osa-aika töitä, jotka ovat sovitettavissa opintojen kanssa. Joustavat ja kiinnostavat paikat ovat kuitenkin kiven alla, ja varsinkin omaa alaa tukevia paikkoja voi olla erittäin vaikea löytää. Monesti käykin niin, että työhaikija ottaa paikan, johon sattuu ensimmäisenä pääsemään. Kilpailu avoimista paikoista on kovaa, ja hyvät paikat menevät nopeasti massasta erottuville. Miksi ei siis harkitsisi erilaisia vaihtoehtoja tienesteille?

Opiskelijan voi olla vaikea kuvitella pyörittävänsä omaa bisnestä opiskelujensa ohessa, mutta yrittäjyyden moniulotteisuus kuitenkin mahdollistaa tämän. Oletuksena tietenkin se, että liikeidea on sovitettavissa opiskelijan tilanteeseen. Myös opintojen joustavuus ja nykyinen etäopetuksen suuri määrä antavat hyvät mahdollisuudet pienen yritystoiminnan pyörittämiseen. Omat rajat on kuitenkin tärkeä tunnistaa ennen kuin toimintaa lähtee suunnittelemaan. Yrittäjyyteen suuntautuvat opinnot auttavat alkuun pääsemisessä, ja opettajat ovat varmasti valmiita tukemaan ideoita. Ammattikorkeakouluissa on paljon opiskelijaprojekteja, jotka ovat hyödyllisiä, mutta miksi opiskelija ei loisi kokonaan omia projektejaan?

Yrittäjyys jo opintojen ohella on parhaimmillaan erittäin opettavaa, ja se voi tarjota opiskelijalle sellaisia tietoja ja taitoja, mitä muualta ei välttämättä saa. Kovinkaan moni ei välttämättä kuitenkaan ole vielä miettinyt tätä mahdollisuutta, ja juuri siksi tutkimuksessani käydään läpi millainen vaihtoehto yrittäjyys voi olla, ja mitä siitä ajatellaan.

1.2 Työn tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Työn tarkoituksena on tutkia, millainen vaihtoehto yrittäjyys opintojen ohella on perinteiseen osa-aikaiseen työntekoon verrattuna. Työn tavoitteena on tarkoitus saada kuva siitä, voiko oman yrityksen pyörittäminen opiskelijan näkökulmasta olla varteenotettava ja erityisesti hyvä vaihtoehto työnteolle. Tavoitteena on myös tuottaa tietoa yrittäjyydestä ja sen eri mahdollisuuksista opiskelijalle. Oletuksena on, että opiskelijat voivat nähdä yrittäjyyden uutena ja monipuolisena vaihtoehtona itselleen. Se herättelee opiskelijoita miettimään vaihtoehtoa työnteolle, joka monesti tulee opintojen aikana tarpeelliseksi, niin taloudellisen tilanteen, kuin kokemuksen keräämisenkin kannalta. Jos ja kun opiskelija alkaa yrittäjyyttä miettimään, on tätä tutkimusta mahdollistaa käyttää apuna päätöksen tekemisessä. Tutkimusta on mahdollista hyödyntää myös ammattikorkeakouluissa, sillä sitä voi käyttää työkaluna yrittäjyysopintojen kehittämiseen, kuin myöskin yrittäjyyteen kannustamiseen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset muotoiltiin seuraavanlaisiksi:

Pääkysymys:

Millainen vaihtoehto yrittäjyys on työnteolle opiskeluaikana?

Alakysymykset:

1. Millaista työnteko korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa on?
2. Millaisia mielikuvia ja asenteita yrittäjyys herättää korkeakouluopiskelijoissa?
3. Miten korkeakouluopiskelija voi päästä yrittäjyyteen kiinni?

1.3 Tutkimusmenetelmät ja rajaukset

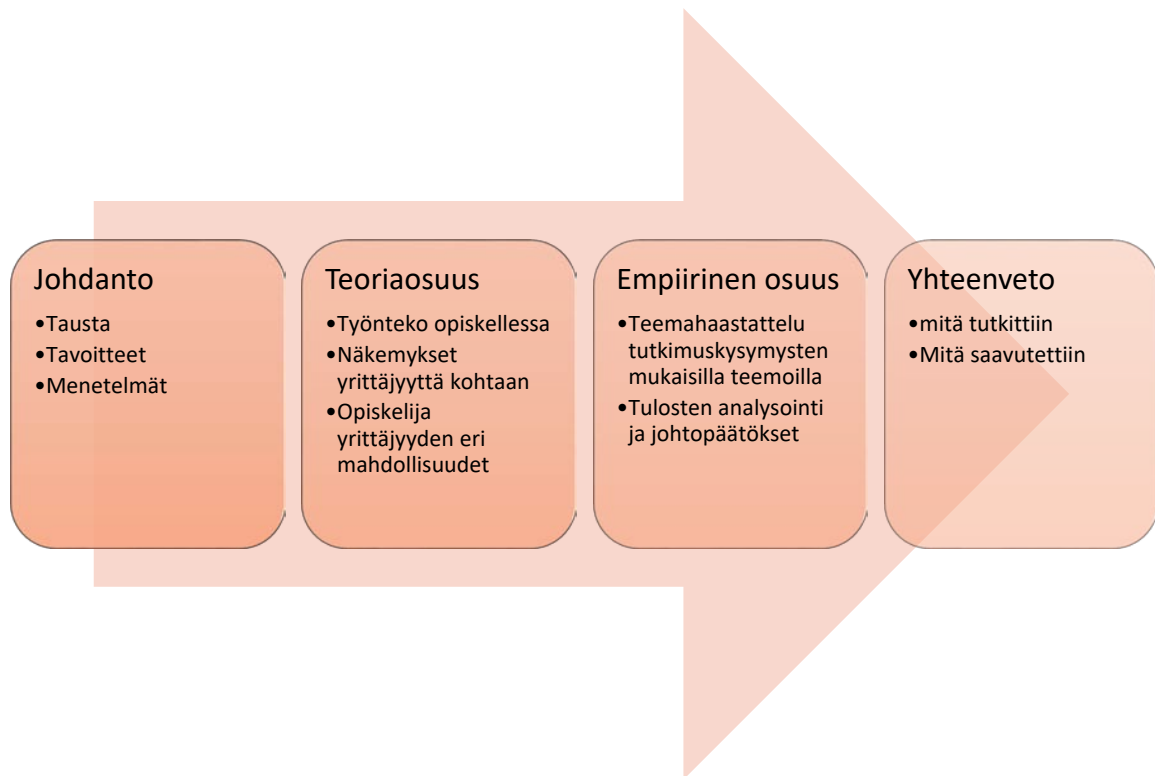
Teoriaosuudessa käydään jo tutkittua materiaalia aiheesta tutkimuskysymysten mukaan. Ensin perehdytään työmaailmaan opiskelijoiden näkökulmasta, ja kerrotaan, millainen tilanne opiskelijan työmarkkinoilla tällä hetkellä on. Toisessa osassa katsotaan, millainen tilanne opiskelijayrittäjyydessä vallitsee, ja miten opiskelija voi päästä yrittäjyyteen kiinni.

Tutkimus tehdään kvalitatiivisella otteella. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista sen aineistolähtöisyys, teorialähtöisyyden sijaan. Teoria rakennetaan monesti aineiston perusteella. Yleisiin tutkimusmenetelmiin kuuluu muun muassa teemahaastattelut. Tyyliiltään kvalitatiivinen tutkimus on niin sanotusti vapaampi, eli esimerkiksi haastattelut eivät ole sidottuja tiettyyn linjaan, vaan ne ovat enemmänkin vapaita ja keskustelunomaisia. Tutkimuksessa ei myöskään käytetä lukkoon lyötyjä hypoteeseja tuloksesta. Niitä enemmänkin pyritään kehittämään analysointivaiheessa. Kvalitatiivisen tutkimuksen tärkein tavoite on tutkimuksen kohteena olevan ilmiön ymmärtäminen mahdollisimman syvällisesti. (Hirsjärvi & Huttunen 1995, 174 ja 201; Eskola & Suoranta 2000, 13-24, ks. myös Hirsjärvi 2004, 151-155.)

Tutkimus osuuden tiedonkeruumenetelmänä käytetään teemahaastattelua, jonka kohteena ovat korkeakouluopiskelijat, asiantuntijat sekä jo kokemusta kartuttaneet opiskelijayrittäjät. Tutkimuksessa haastatellaan opiskelijoita ja asiantuntijoita Päijät-Hämeen ja Pirkanmaan alueelta. Haastattelun teemat liittyvät niin työntekoon ja opiskelijayrittäjyyteen opiskelijoiden ja asiantuntijoiden näkökulmasta.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus koostuu Johdannosta, teoriaosuudesta, empiirisestä osuudesta sekä yhteenvedosta. Rakenne on kuvattu seuraavalla kaaviolla:

Kuvio 1. Tutkimuksen rakenne

Johdannossa johdatellaan tutkimusta lukijalle, ja avataan tiivistetysti mitä se tulee sisältämään ja miksi. Myös käytettävä tutkimusmenetelmä on avattu johdannossa. Teoriaosuudessa käydään läpi jo tutkittuja asioita aiheeseen liittyen. Teoriaosuuden sisältö muodostuu tutkimus kysymyksien mukaan. Empiirisessä osuudessa suoritetaan itse tutkimus ja käydään läpi. Tuloksien perusteella analysoidaan, tukeeko tulokset jo tiedettyä faktatietoa. Yhteenvedossa todetaan vielä mitä tutkittiin ja mitä saatiin aikaan, ja miten.

2 OPISKELIJAT TYÖSSÄ

2.1 Tarve työntekoon

Monet korkeakouluopiskelijat lähtevät tekemään töitä opintojensa ohessa. Suurimpana syytä voidaan pitää toimeentuloa, opiskelijoiden pienistä tuloista jää välttämättömyyksien jälkeen vähän. Opiskelijat saavat etuuksia, mutta niiden määrä ei monille riitä. Myös saatavilla olevaa opintolainaa, ei välttämättä haluta ottaa, joten vaihtoehdoksi jää lisätienestin hankkiminen.

Opiskelijan etuudet koostuvat opintorahasta, asumistuesta sekä opintolainasta, joiden määrät koostuvat seuraavasti (Kela 2017):

Opintoraha enintään 250,28 euroa kuukaudessa

Yleinen asumistuki yhden hengen taloudessa enintään 344e-508e riippuen asuinkunnasta
Opintolaina yli 18-vuotiaalla enintään 650 euroa kuukaudessa

Edellä mainituista luvuista on helppo päätellä, että opiskelijalla ei välttämättömien kulujen jälkeen jää paljoa ylimääräistä ja lisätulon tarve korostuu. Toinen yleinen syy työnteolle on oman ammattitaidon ja osaamisen kehitys. Työ- ja elinkeinoministeriön syksyllä 2010 tekemässä tutkimuksessa ”Opiskeluaikainen työssäkäynti ja sen vaikutukset” kerättiin vuonna 2005 neljästä yliopistosta valmistuneilta tietoa kyseiseen aiheeseen. Vastanneita kyselyyn oli 2282. Kun kysyttiin motiivia opintojen ohessa työskentelylle, 74% vastasi työnteon olevan välttämätöntä toimeentulon kannalta. 64% kuitenkin haki töihin, vaikka se ei toimeentulon kannalta olisi ollut välttämätöntä. Kysyttäessä työnteon hyötyä ammatillisen ja osaamisen kehittymisen kannalta, 73% piti työntekoa hyödyllisenä ja lähes yhtä moni koki saaneensa uralleen hyötyä opiskeluaikaisesta työnteosta. Tuloksista voi siis päätellä, että moni opiskelija koki työnteon opiskellessa kehittävän omaa ammattitaitoa ja osaamista, sekä auttamaan uralla eteenpäin. (Aho, Hynninen, Karhunen & Vanttaja 2012, 100.)

Tutkimuksen tulokset näyttävät selkeää suuntaa työnteon motiiveihin, jotka ovat lyhyesti raha ja kokemus. Molemmat ovat ymmärrettäviä syitä sillä katsottaessa opiskelijan perustuloa ilman työtuloja, tulee monelle rahan tarve varmasti nopeasti. Tietenkin elämäntyyliillä on myös suuri vaikutus asiaan. Kokemuksen hankkiminen on myös ymmärrettävää, sillä monessakaan työpaikassa ei katsota hyvällä, jos aiempaa työkokemusta ei ole lainkaan.

2.2 Opiskeluaikaisen työnteon hyödyt ja haitat

Opiskeluaikainen työnteke on pyritty tekemään helpoksi. Opintojen joustavuus mahdollistaa työnteon opintojen aikana, ja vaikka se vaikuttaa etuuksiin, ei se kuitenkaan estä opiskelijaa hyödyntämästä niitä. Palvelukeskeinen talous on myös lisännyt osa-aikaisten työsuhteiden kysyntää. Työn määräaikaisuus ja vuokratyö antaa opiskelijalle hyvät työnteon mahdollisuudet. Opiskelija voi myös nostaa tukea yhdeksältä opiskelukuukaudelta, ja silti tienata lähes 12000 euroa ohella. Tulorajojen ylityksestä aiheutuva takaisin perintöjen maksaminen on myös tehty joustavaksi. (Aho ym. 2012, 99.)

Opiskelijaetuuksiin liittyvät tulorajat ovat kuitenkin herättäneet myös kritiikkiä. Vuosittain tuhannet opiskelijat joutuvat palauttamaan liikaa maksettua tukia, tulorajojen ylittyessä työnteon takia. Tästä syystä työnteke katsotaan ”rangaistavaksi”. Opiskelijayrittäjä Matias Brunnsberg mielestä opintotukijärjestelmän pitäisi olla työntekoon kannustavampi. Hän toteaa, että jos opintopisteitä tulee tavoitteiden mukaisesti, pitäisi ylijäävällä ajalla tehtävän työn vain olla hyvästä. Hän uskoo, että moni työnantaja myös arvostaa opiskeluaikana saatua työkokemusta. Brunnsberg työskentelee opintojensa ohella, ja pyörittää lisäksi omaa yritystään. Hän ei vielä toistaiseksi nostamaan palkkaa yritystoiminnastaan, mutta joutuu kuitenkin työtulojensa takia palauttamaan saamiaan tukia. (Pelkonen 2016.)

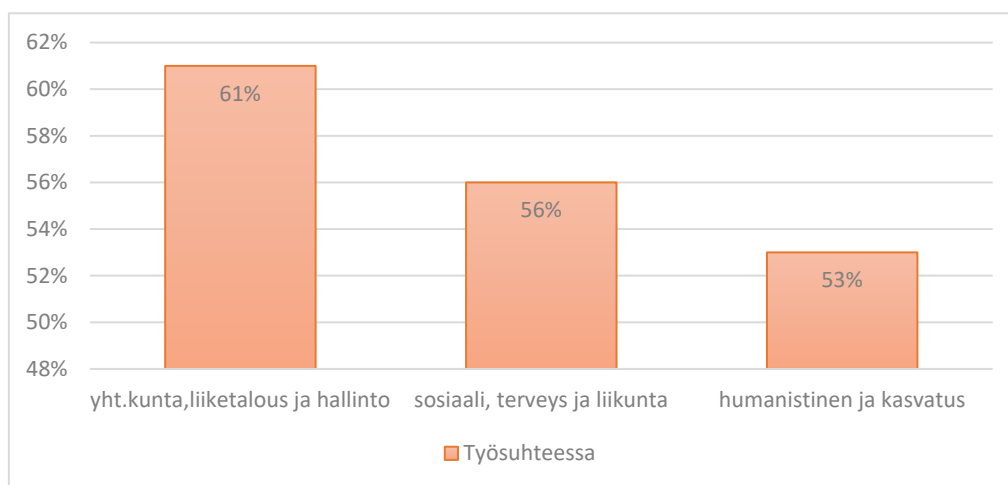
Yksityisyrittäjät katsovat hyvällä opiskeluaikaista työntekeä, sillä yrityksille suunnatussa kyselyssä 77% yrityksistä piti opintojen aikaista työkokemusta hyödyllisenä. Varsinkin opiskelijan oman alan työkokemusta pidetään arvokkaana yritysten näkökulmasta, vaikka työnhakuvaiheessa opinnot olisivat vielä kesken. Opiskelijat katsotaan yrityksissä myös joustavana, muuta henkilökuntaa tukevana ja edullisena työvoimana. Monet yritykset palkkaavat opiskelijoita tulevan työvoiman testausmielessä. (Aho ym. 2012, 99.)

Opiskeluaikainen työssäkäynti saattaa myös viivästyttää opintoja (Aho ym. 2012, 100-101). 2005 yliopistosta valmistuneille suunnatussa kyselyssä viidennes oli osittain, tai täysin samaa mieltä siitä, että työssäkäynti hidasti valmistumista yli vuodella. Kun tutkittiin työllistymistä koulutusta vastaavaan työhön, voitiin kuitenkin todeta, että opiskeluaikainen työssäkäynti hyödytti työllistymisessä. Opiskeluaikana työskentely vaikuttaa opinnoista työelämään siirtymiseen, mutta sen vaikutus työllisyyteen myöhemmällä työuralla on pieni.

2.3 Työtä tekevien opiskelijoiden määrä

Opiskelijoiden työssä käyminen oli vuonna 2015 yleisintä korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa. Yliopisto-opiskelijoista 55% oli työsuhteessa opintojensa aikana, kun taas ammattikorkeakouluopiskelijoiden kohdalla luku oli 54%. Voidaan siis todeta, että yli puolet korkeakouluopiskelijoista tekevät työtä opintojen ohella, mikä on jokseenkin suuri määrä. Työssäkäynti opintojen ohessa oli yleisempää vanhemmilla opiskelijoilla. 18-vuotiaista opiskelijoista työskenteli 22 prosenttia, kun taas vähintään 25-vuotiaiden kohdalla työssäkäyvien osuus oli miltei kolminkertainen. 21-vuotiaista 39 prosenttia oli työsuhteessa, kun taas 24-vuotiaiden kohdalla osuus oli 49 prosenttia. Eniten töitä tekivät vähintään 25-vuotiaat. Tästä ikäluokasta 61 prosenttia teki töitä opintojensa ohella. Työssäkäynnin määrä vaihteli myös eri alojen välillä. Kuviossa 2 kuvataan opiskelijoiden työssäkäyntiä suosituimpien alojen kesken vuonna 2015 lopussa. Suosituimmat alat ovat yhteiskuntatieteet, liiketalous ja hallinto, sosiaali, terveys ja liikunta sekä humanistiset- ja kasvatustieteet. Kuvio kertoo prosentein, kuinka suuri osa kunkin alan opiskelijoista on käynyt opintojen ohessa töissä. Kuviosta voidaan nähdä, että mainituilla aloilla opiskelijoista yli puolet kävivät töissä opiskeluaikana. Kovin suuria eroja alojen välillä ei ollut, mutta selvästi korkeimmalle nousi kuitenkin yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala. (Tilastokeskus 2015.)

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala nousikin todennäköisesti korkeimmaksi siksi, että näiden opiskelualojen opiskelijoille on enemmän tarjontaa eri tyyppisiltä aloilta. Esimerkiksi kaupallinen koulutus mahdollistaa monia erilaisia työtehtäviä erilaisista yrityksistä jo opiskeluvaiheessa, kuitenkin väheksymättä muiden alojen tarjonnan monipuolisuutta.

Kuvio 2. Opiskelijoiden työssäkäynti aloittain (Suomen Virallinen Tilasto 2015)

Työ -ja elinkeinoministeriön tutkimuksessa tarkasteltiin myös työssäkäyvien opiskelijoiden työmäärää. Tässä nähtiin, että työssäkäynti on yleistä, kuten voitiin myös tilastokeskuksen tuoreempien tulosten valossa todeta. Työmäärää on kuitenkin rajattu tarkemmin kuukausitasolla. Kyselyyn vastanneista 37% ei käynyt lainkaan töissä lukukausien aikana, mutta suurin osa eli 63% kävi töissä jonkin verran. Opiskelun loppuvaiheessa työtä oli tehnyt jo 74%. Vertailussa käytettävät kuukausimäärät olivat 0,5kk- yli 9,5kk. (Aho ym. 2012, 12 ja 50.)

3 OPISKELIJAT YRITTÄJINÄ

3.1 Opiskelijayrittäjyyden tilanne korkeakouluissa

Opiskelijasta yrittäjäksi-tutkimuksessa (Aarnio 2016) kysyttiin 5805 opiskelijalta heidän viimeisimmän opiskeluaikaisen työsuhteen muodosta. Kyselyssä oli myös yrittäjyyteen liittyviä vaihtoehtoja, jotka koskivat oman yrityksen pyörittämistä tai niin sanottua kevyt yrittäjyyttä esimerkiksi laskutuspalveluiden kautta. Kyselyn mukaan omaa yritystä pyöritti 97 vastaajaa ja kevyt yrittäjyyttä harjoitti vain 12 vastaajaa. Yrittäjyyttä harjoitti siis 1,9% vastanneiden opiskelijoiden kokonaismäärästä. Vuonna 2016 tutkimuksen tehdyn tutkimuksen perusteella määrä on siis huomattavan pieni kaikista jotka ovat jonkinlaista työtä tehneet. Vastaaja määrän pienen koon vuoksi ei voida toki vielä yleistää sillä korkeakouluopiskelijoita oli vuonna 2016 286.700. Opiskelija yrittäjistä hieman suurempi osa oli ammattikorkeakoulutaustaisia, mikä selittyy varmasti sillä, että Ammattikorkeakoulu opiskelua pidetään työelämälähtoisempänä ja käytännönläheisempänä. Arvioidut osuudet muodostuivat niin, että yrittäjäopiskelijoita on ammattikorkeakoulussa 55,5% ja yliopistossa 44,5%. Osuudet ovat odotusarvoja. Kun käytiin läpi teemoja, joissa käsiteltiin yrittäjyyden kokemusta, olivat tulokset enimmäkseen positiivisia. Opiskelijayrittäjät kokivat työnsä luovemmaksi kuin ne jotka työskentelivät perinteisesti opiskeluaikana. Tämä tulos perustuu kyselyyn, jossa kysyttiin onko työtehtävät rutiininomaisia, vaiko luovia. Uskon tuloksen olevan pitävä, sillä yrittäjän vapaus mahdollistaa monesti laajemmin erilaista toimintaa ja tekemistä. Työnteossa on varsinkin opiskelijatasolla varsin rutiininomaista työtä, jossa työtehtäviäkään ei välttämättä muutu usein.

Toimeentuloa verrattaessa, tulokset työssäkäyvien kanssa olivat melko samassa linjassa. Opiskelija yrittäjistä 38% tulleeensa hyvin toimeen viimeisen vuoden aikana. On selvää, että opiskelijan toimeentulo ei ole yrittäjänä, kuin työntekijänäkään hyvällä mallilla, sillä tekemisen määrä on rajallinen päätoimen ollessa opiskelussa. 67 opiskelijayrittäjän vastauksien perusteella, kuukausitulot olivat noin 1200 euroa. (Aarnio 2016, 14, 17 ja 27; Suomen virallinen tilasto 2016.)

3.2 Asenteet ja aikomukset

Vuodesta 2008 Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoille on teetetty yrittäjyyden käsityksistä kertovat kartoitukset. Intentiotutkimuksen tuloksia on hyödynnetty yrityshautomoihin ja yrittäjyyden pedagogiseen työskentelyyn. 735 vastaajan kyselystä selviää, että Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoista 58,2% on erittäin myönteisiä aloittamaan liiketoiminnan. 26,3% vastaajista taas ei ollut lainkaan kiinnostuneita yrittäjyydestä. Alempi taulukko kuvaa kyseisen tutkimuksen tuloksia. Taulukossa n-sarake kuvaa kysymykseen

vastanneiden määrää, ja %-merkki taas vastauksien osuutta kokonaisvastauksien määrästä. Laajemmassa Suomen yrittäjien 2014-2015 tekemässä tutkimuksessa noin 21% lukuvuosina 14-15 piti yrittäjyyttä erittäin todennäköisenä uravaihtoehtona. Todennäköisyys ryhtyä yrittäjäksi oli ammattikorkeakouluopiskelijalla 1,6 kertain yliopisto-opiskelijaan verrattuna.

Taulukko 1. Amk-opiskelijoiden yrittäjyysintentiont pitkäaistutkimusdatana v. 2008-2015 (Kiviranta & Tunkkari-Eskelinen 2016, 189-190)

Opiskelijoiden yrittäjyysintentiont	n	%
Ei kiinnostusta yrittäjyyteen	193	26,3
Kiinnostunut perustamaan yrityksen	428	58,2
Suunnitellut yrityksen perustamista	87	11,8
On jo yrittäjä	17	2,3
Omistaa liikeidean	10	1,4
Yhteensä	735	100

”Yrittäjyys asenteet ja yrittäjyysintentiont amk-opiskelijoiden keskuudessa”- tutkimuksessa (Lassila 2006, 43, 62) kerrotaan, että opiskelijoiden asenteet ovat myönteisiä. Tutkimuksen aineisto kerättiin 285. opiskelijalta. Yrittäjyyttä pidettiin kiinnostavana, haasteellisenä ja siinä nähtiin menestyksen mahdollisuuksia. Yrittäjiä pidettiin kohtalaisesti myös arvostetussa asemassa olevina, ja sama näkemys oli myös taloudellisesta menestyksestä puhuttaessa. Voidaan siis todeta, että suhtautuminen yrittäjyyteen oli myönteistä. Tuloksista kävi myös ilmi, että opiskelijat kokivat soveltuvansa yrittäjiksi. Vahvimpia motiiveja yrittäjyyteen olivat itsenäinen työ ja päätöksenteon vapaus. Myös yrittäjyysintentiont oli korkealla, sillä yli puolet vastanneista haaveili yrityksen perustamisesta ja suunnittelu vaiheeseen oli päässyt 15% vastanneista. Tutkimus antoi pohjaa myös sille, että yrittäjyysopinnot kiinnostavat opiskelijoita koulutusalaan riippumatta.

3.3 Opiskelijayrittäjän kokemuksia

Kauppalehden artikkelissa haastateltiin kolmea opiskeluaikana aloittanutta yrittäjää, heidän kokemuksistaan yrittäjyydestä (Pietarila 2015.)

Tapaus 1. Emma Huovisen perustama start-up MyNextRun Oy tuottaa palveluita juoksu- harrastajille ja tapahtumajärjestäjille. 2010 perustettu yritys aloitti kolmen hengen tiimillä, ja kasvoi vuonna 2015 15-henkiseksi. Emma opiskeli tietojärjestelmätieteitä, ja ei ehtinyt opiskeluaikanaan hankkia kokemusta isoista yrityksistä, ja näkikin sen positiivisena

asiana. Huovisen mukaan päätöksenteon kannalta oli etu, ettei hänellä ollut ennakkokäsitteitä isojen firmojen toimintatavoissa. Se ei siis vaikuttanut päätöksen tekoon, joka taas nopeutti omien päätösten tekemistä. Joillekin päätöksenteko on haasteellista, joka vahvistaa oikeiden tekijöiden merkitystä toiminnassa. Huovinen huomasi tämän rekrytoinnissaan. Startuppiin on syytä löytää sellaisia henkilöitä, jotka ajattelevat toiminnassaan isompaa kuvaa, eivätkä pelkää epäonnistumista liikaa. Virheet ovat alussa luonnollisia, eikä niiltä voi täysin välttyä. Huovinen myös toteaa, että idean esittäminen sijoittajille ei tuo aina vastakaikua, joka saattaa lannistaa yrittäjän. Kokeneempien neuvoja on tärkeää kuunnella, mutta yrittäjä itse tuntee oman ideansa kaikkein asiantuntevimmin. (Pietarila 2015.)

Tapaus 2. Trick Technologies Oy:n perustajan Pyry Taanilan mukaan intohimo vie pitkälle. Intohimon tunnistaa hänen mukaansa siitä, kun työtä voisi tehdä vaikka ilmaiseksi. Intohimo on vahva tekijä, joka auttaa yrittäjää jaksamaan vaikeinakin aikoina. Taideteollisessa korkeakoulussa opiskellut Taanila perusti yrityksen kahden opiskelukaverinsa kanssa vuonna 2013. Yritys valmistaa heiteltäviä Catchbox-pehmomikrofonia. Alkuvaiheessa ideaan ei uskottu, mutta vuonna 2015 liikevaihdon on odotettu kasvavan yli miljoonaan euroon. Myös henkilöstö on kasvanut kolmesta henkilöstä kymmeneen. Alkuvaiheen haasteena oli erityisesti tietämättömyys fyysisten tuotteiden valmistusprosessista. Koulussa opetettiin tuotekehityksestä, mutta ei kuitenkaan vaiheita prototyyppistä markkinoille viemistä. Taanila toteaa, että on tärkeää tunnistaa, kuka on asiakas ja tuotteen loppukäyttäjä, ja keskustella molempien kanssa. (Pietarila 2015.)

Tapaus 3. Jasu Koposen mukaan ensimmäistä kertaa yrittäessä vaikeinta on jatkuva uuden opettelu. Hänen omat opintonsa sisälsivät suuryritysten prosesseja, mutta opinnoista jäi puuttumaan tärkeät tekijät esimerkiksi rahoituksesta, rekrytoinnista ja tuotekehityksen johtamisesta. Tuotantotalouden opiskelija Jasu Koponen perusti tapahtumatilojen markkinapaikka Venuun yhdessä kahden kaverinsa kanssa keväällä 2013. Saman syksynä toiminta oli levitä käsiin. Tiimi oli pieni, eikä tuotekehityksessä ollut selkeitä prosesseja. Uusi koodari toi kuitenkin oppejaan isommasta yrityksestä, ja sitä kautta alkoi hahmottua oikeat toimintatavat. Yrityksen alkua hidasti se, että kaikki opiskelivat toiminnan ohella. Tiimi päättikin, että keskitytään täysillä yritykseen, joka taas venytti opintoja. Jos Koponen saisi nyt tehdä toisin, sitoisi hän tuotekehityksen alkumetreille enemmän asiakkaita mukaan. Yrittäjät oppivat myös liiketoimintamallin merkityksen toiminnan ohjauksessa. Koponen korostaa myös kysymisen tärkeyden, ja toteaa että on hyvä olla muutama kokeneempi neuvonantaja matkassa. (Pietarila 2015.)

Kyseisiä haastettuja voi nähdä samankaltaisuutta kaikkien tarinassa. Alkuun kohdatiin haasteita, ja kokeneemmat eivät välttämättä uskoneet ideaan. Kaikki kuitenkin luottivat ideoihinsa ja saivat lyötyä ne läpi. Neuvojen tärkeys korostui kaikkien kohdalla, mutta on muistettava pitää luotto ideaansa, vaikka sitä kyseenalaistettaisiin alkuun. Tärkeää on myös kuunnella juuri oikeita henkilöitä, ja rakentaa mahdollisimman hyvä tukiverkosto.

3.4 Yrittäjäksi ryhtyminen

Koska tutkimuksessa käydään läpi yrittäjyyden mahdollisuuksia nimenomaan opiskelijan näkökulmasta, on yrittäjyys siinä tapauksessa mitä todennäköisemmin sivutoimista. Korkeakouluopiskelija katsotaan aina päätoimiseksi opiskelijaksi. Opiskelutahti on tällöin viisi opintopistettä kuukaudessa. Näiden 5 viiden opintopisteen perusteella opiskelija saa myös nostaa opintorahaa ja opintolainaa. Yleinen asumislisä myönnetään kuukausitulojen perusteella, ja sen määrä on laskettavissa kelan kautta. Sivutoimista yrittäjyyttä harkitsevan opiskelijan kannattaa selvittää, kuinka paljon hän saa ansaita ilman, että sillä on vaikutusta etuuksiin. Näihin tuloihin lasketaan ansio- ja pääomatulot, veronalaiset sosiaalietuudet, ulkomailta saatavat tulot ja toimeentuloon myönnetty apurahat. (Sjöblom 2013.)

Jo aiemmin mainitut ongelmat opiskelijan tulorajoissa koskevat, myös opiskelijayrittäjää. Opiskelijan kannattaakin seurata yritykseltä mahdollisesti nostettavaa tuloa, välttääkseen takaisin perinnät. Opiskelijan tulorajoja kuvaavassa taulukossa kerrotaan kuinka paljon opiskelija saa tienata suhteessa tukikuukausien määrään. Jos opiskelija nostaa tukia esimerkiksi tukia 9 kuukauden ajalta kalenterivuodessa, saa hän silloin tienata 11973 euroa.

Taulukko 2. Opiskelijan tulorajat (Kela 2018.)

Tukikuukausia kalenterivuoden aikana	Vuosituloraja (euroa/kalenterivuosi)
1	22 557
2	21 234
3	19 911
4	18 588
5	17 265
6	15 942
7	14 619
8	13 296
9	11 973
10	10 650
11	9 327
12	8 004

Sivutoimiyrittäjä on yleensä yrittäjä, joka saa toimeentulonsa enimmäkseen muualta, kuin yritystoiminnastaan. Moni aloittaakin oman liiketoiminnan sivutoimisena ja siirtyy myöhemmin päätoimiseksi. Sivutoiminen yrittäjä voi testata liikeideaansa opiskelun, palkkatyön tai muun toiminnan ohessa. Sivutoimisella yrittäjällä voi olla esimerkiksi harrastus tai erikoisosaamista, josta lähdetään rakentamaan yritystä vaikka palkkatyönohella. Luonnollisesti sivutoimisella yrittäjyydellä tavoitellaan myös lisätuloja. Esimerkiksi toiminimen kohdalla verottaja katsoo yrittäjän tuloja kokonaisuutena, jolloin yrityksen tulo on myös yrittäjän tuloa.

Sivutoimista yritystä perustettaessa täytyy ottaa huomioon muutamia seikkoja (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2015):

Arvonlisävero: Toiminnan ollessa pienimuotoista ja sellaisena pysyvää, ei yritykselle välttämättä synny arvonlisäverovelvollisuutta. Velvollisuuden määrä liikevaihtoraja, joka on 8500€ tilikaudelta. Sen ylittyessä, täytyy yrittäjän ilmoittaa itsensä arvonlisäverovelvolliseksi. Laajempaa toimintaa aloittavan kannattaakin ilmoittautua verovelvolliseksi samoin tein.

Yrittäjän eläkevakuutus: Sivutoimisen yrittäjän täytyy hankkia yrittäjänä eläkevakuutus, jos toiminta jatkuu ainakin 4kk, ja työtulo ylittää palkkarajan 7430,59 euroa (vuonna 2014). Työtulona pidetään yrittäjän työpanoksen rahallista arvoa. Sen tulee siis vastata palkkaa, joka maksettaisiin vastaavasta työstä. Yrittäjän eläketulo ei siis ole sama kuin yrittäjän verotettava työtulo, palkka tai yrityksen tulos. Yrittäjä ilmoittaa tulon määrän itse.

Verotus: Elinkeinoharjoittajan tai henkilöyhtiön yhtiömiehen yrityksestä ja muualta saatavat ansiotulot otetaan huomioon kokonaisuutena. Tämä vaatii tarkkuutta ennakkopidätysprosentin ja mahdollisten veroennakkojen kanssa. Aloittavan yrittäjän täytyy arvioida yritystoiminnan tuotot ennakkoon, ja seurata niitä vuoden mittaan. Verohallinnon laskurin avulla, voit tarkistaa veroprosentin oikeellisuuden. Osakeyhtiö taas on erillään yrittäjän henkilökohtaisesta verotuksesta.

Palkkatyö ja sivutoimiyrittäjyys: Virkasuhteessa olevan tulee ilmoittaa työnantajallensa sivutoimestaan. Yksityiselläkin sektorilla on syytä ilmoittaa työnantajalle. Yritystoiminta ei saa kuitenkaan vahingoittaa työnantajaa tai kilpailla työnantajan kanssa.

Työttömyysturva: Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan sivutoimiseksi yrittäjyydeksi katsotaan sellaista toimintaa, joka ei ole esteenä täysipäiväiselle työllistymiselle palkkatyöhön. Yritystoimintaa voidaan pitää sivutoimisena esimerkiksi silloin, kun toimintaa on ollut

työn tai opiskelun ohessa kahdeksan kuukautta. Jos sivutoimiyrittäjä jää työttömäksi, täytyy sivutoimisuus pystyä osoittamaan työttömyyspäivärahan myöntämistä varten.

Vakuutukset: Vakuuttamisen tarve riippuu paljon toiminnan laadusta. On kuitenkin suositeltavaa hankkia muun muassa vastuu, - oikeusturva- ja tapaturmavakuutus.

Yrittäjäksi ryhtymiselle katsotaan olevan tietynlaisia ominaisuuksia (Kuvio 3), joita yrittäjältä tai yrittäjäksi ryhtyvältä täytyy löytyä. On selvää, että yrittäjyydessä on omat riskinsä ja vastuut, ja siksi päätös liiketoiminnan aloittamisesta vaatii tietynlaista rohkeutta. Yrittäjälle hyviä ominaisuuksia on pitkä lista ja niihin kuuluu muun muassa Sitkeys, paineensietokyky, ulospäinsuuntautuneisuus ja niin edespäin. Mitään sääntöjä ominaisuuksien suhteen kuitenkaan ole, mutta on selvää, että tietyt piirteet vievät yrittäjää varmasti eteenpäin. Yhtenä tärkeimpänä näissä listauksissa voidaan pitää uskoa omaan ideaan. Liiketoiminta lähtee aina ideasta, ja tämän idean toteuttamiseen menestyksekkäästi, täytyy yrittäjällä itsellään olla vahva usko ideaansa. (Yrittäjät 2018.)

Kuvio 3. Yrittäjän ominaisuudet (Suomen yrittäjät 2018)

3.4.1 Liikeidea

Yritystoimintaa aloitettaessa on keskeistä uskoa omaan liikeideaansa. Liikeideassa siis määritellään, minkälaisella tuotteella tai palvelulla liiketoimintaa lähdetään tekemään. Liikeideaa mietittäessä on hyvä miettiä ideaa kolmen kysymyksen kautta: mitä, kenelle ja miten. (Lavas 2018.)

MITÄ: Mitä palvelua tai tuotetta yritys tarjoaa.

Esimerkki: Kyytipalvelu yksityishenkilöltä toiselle. Mobiilisovelluksen kautta toimiva palvelu, jossa käyttäjinä kuskit ja kyytiä kaipaavat yksityishenkilöt. Nopea ja kätevä vaihtoehto julkiselle liikenteelle ja takseille. Oman auton omistamisen merkitys vähenee.

MITEN: Millaisia toiminta tapoja yritys käyttää, eli miten tuotetta tai palvelua myydään.

Esimerkki: Kuskit ja kyytiä tarvitsevat käyttävät mobiilisovellusta kyytien hoitamiseen. Asiakas tilaa kyydin, ja joku lähialueella toimivista kuskeista saapuu paikalle. Kuski vie asiakkaan määränpäähän ja saa sovelluksen kautta maksun. Maksu välittyy palveluntarjoajan kautta, joka saa maksusta oman osuutensa.

KENELLE: Ketkä ovat yrityksen kohderyhmä. Eli kenelle tuote tai palvelu on suunnattu.

Esimerkki: Kohderyhmänä aktiiviset suurkaupungeissa asuvat nuoret aikuiset. Kuskeina auton omistavat lisätienestiä kaipaavat ja kyydittävinä paljon kaupungeissa liikkuvat autotomat.

Liikeidean on hyvä kohdistua kasvavalle toimialalle. Silloin kilpailua ei välttämättä ole vielä liikaa, ja markkinoille on helpompi suunnata. Markkinat ovat siis jo selkeästi olemassa, mutta uusille ideoille on tilaa. Idean tulee myös olla sopeutuvainen muutoksille. Toimintamallin pitää siis olla muokattavissa tarpeen vaatiessa. Uusiutuminen saattaa myös joissain kohdissa olla välttämätön, jotta liiketoiminnan pysyvyys voidaan taata. (Lavas 2018.)

Liikeideaa kannattaa lähteä miettimään oman osaamisen kautta, ja käyttää se hyödyksi. Millaisia taitoja ja tietoja omaat, joita voisi yritystoiminnassasi hyödyntää. Moni yrittäjä lähtee kauppamaan omaa osaamistaan. Mikroyritykset ja niistä varsinkin toiminimet ovat tästä hyviä esimerkkejä. Tyylietoinen vaatesuunnittelija koulutuksen omaava henkilö voi vaikkapa alkaa suunnittelemaan omaa vaatemallistoaan ja luoda uuden brändin.

3.4.2 Käytännön valmistelut

Kun yrityksen perustamisessa ollaan siinä vaiheessa, että liikeidea alkaa olemaan valmis, on syytä pohtia oikea yhtiömuoto. Yhtiömuotoja on seuraavanlaisia:

- Toiminimi

Toiminimi eli yksityinen elinkeinonharjoittaja on yritysmuodoista yksinkertaisin. Kyseessä on henkilöyhtiö. Henkilöyhtiöllä tarkoitetaan yritystä, jossa henkilö ilmoittaa valtiolle olevansa elinkeinonharjoittaja, jota varten hän riittyy tarvittaviin rekistereihin ja saa y-tunnuksen. Luonnollisesti henkilö hoitaa myös verotukseen ja kirjanpitoon liittyvät asiat. Toiminimi on täysin sidottuna yrittäjään itseensä. Toiminimessä ei voi olla useampaa henkilöä, mutta aviopuoliso voi olla samalla toiminimellä harjoittamassa elinkeinoja. Toiminimessä yrittäjä itse vastaa kaikista yrityksen veloista ja velvoitteista. Liiketoiminnan ollessa suu-remmassa mittakaavassa, on toiminimi verotuksellisissa asioissa esimerkiksi osakeyhtiötä huonompi vaihtoehto, sillä 80% toiminimen tuloksesta verotetaan progressiivisen ansiotulo-vero-prosentin mukaisesti, eli yrittäjän henkilökohtaisena tulona. Perustamiskulut ovat toiminimellä edullisimmat, sillä sen perustaminen maksaa sähköisesti 75€, eikä alkupää-omaa tarvita. (Futuredu Oy 2018.)

- Avoin yhtiö

Avoimessa yhtiössä on vähintään kaksi vastaavaa yhtiömiestä, ja se on myöskin henkilö-yhtiö. Kuten toiminimessä, on myös avoimessa yhtiössä velvoitteet ja vastuut veloista yhtiömiehillä itsellään. Pääoman tarve määräytyy yhtiömiesten omasta panostuksesta. Perustamiseen kuluu 240€. Kun perustajia on useampi, on myös yksittäisillä perustajilla suu-rempi taloudellinen riski, sillä hän on vastuussa myös muiden henkilökohtaisesta omai-suudesta. Riski on siis jaettu kaikkien kesken, joka vaatii täyttä luottamusta perustajien välillä. Huolellisesti laadittu yhtiösopimus kannattaa myös tehdä, sillä siihen eritellään jokaisen perustajan vastuut ja velvollisuudet. (Futuredu Oy 2018.)

- Kommandiittiyhtiö

Myös kommandiittiyhtiö on edellisten tavoin henkilöyhtiö. Yksi perustajista toimii kuitenkin äänettömänä yhtiömiehenä, ja tällöin hän on sijoittaja. Ääneton yhtiömiestä ei osallistu hal-lintoon, eikä ole muiden tavoin vastuussa yrityksen veloista ja velvollisuuksista. Lisäksi kommandiittiyhtiössä täytyy olla myös yksi vastuunalainen yhtiömiestä, joka on yrittäjistä se, joka hallinnoi yritystä. Myös kommandiittiyhtiön perustaminen maksaa 240€, ja alkupää-oma määräytyy yrittäjien siihen laittamista varoista. (Futuredu Oy 2018.)

- Osuuskunta

Osuuskunta on yhtiömuotona voittoa tavoittelematon yritys, jonka päämääränä on hyödyt-tää osuuskunnan jäseniä sen tarjoamilla palveluilla. Osuuskunnan säännöissä voidaan

kuitenkin määrittää toiminta myös muunlaiseksi. Osuuskunnalla ei ole kiinteää osuuspääomaa, vaan se määräytyy jäsen määrän mukaan. Osuuskunnan perustamiseen tarvitaan yksi tai useampi henkilö, yhteisö, säätiö tai muu oikeushenkilö. (Suomen yrittäjät 2018.)

- Osakeyhtiö

Osakeyhtiön omistuspohja perustuu osakkeisiin, jotka ovat pienempiä osuuksia yrityksestä. Omistajien päätösvalta, omistusosuus, taloudelliset riskit ja velvollisuudet määräytyvät osakkeiden mukaan. Osakeyhtiö ei ole henkilöyhtiö, joten kelläkään osakkaista ei ole henkilökohtaista vastuuta esimerkiksi veloista. Osakeyhtiö katsotaan juridisesti toimivaltaiseksi oikeushenkilöksi. Omistajien riski ja sitoutuminen määräytyvät sijoitetun osakepääoman mukaan. Osakeyhtiö on sopivin yritysmuoto, kun haetaan toiminalle kasvua. Osakeyhtiö sopii parhaiten myös silloin, kun perustajia on useampi. Myös suuremman liikevaihdon omaavan yksinyrittäjän kannattaa myös harkita osakeyhtiötä. Perustamiskulut ovat verkossa 330€ ja osakepääomaa vaaditaan vähintään 2500€. Osakepääoma on yrityksen käytössä olevaa varallisuutta, joka on käytettävissä yrityksen toimintaan. (Futuredy Oy 2018.)

Liiketoimintasuunnitelman laatiminen on tärkeimpiä vaiheita, ja on pakollinen esimerkiksi rahoitusta haettaessa. Alla oleva kuva kuvaa liiketoiminta suunnitelman rakenteen.

Kuva 1. Liiketoimintasuunnitelman vaiheet (onnistuyrittäjänä.fi 2018)

Liiketoimintasuunnitelma on kuin yrittäjän ohjekirja, jota päivitetään yrittäjyyden edetessä ja kasvaessa. Liiketoimintasuunnitelma kuvaa yritystoimintasi laadun, yrityksen toimintatavat, tavoitteet ja kasvuodotukset selkeällä tavalla. Se auttaa hahmottamaan uuden yrityksen pyörittämiseen vaadittavia asioita, tarvittavat resurssit ja toiminnan kannattavuuden.

Se on myös tärkeä osuus rahoituksen hankkimista varten, sillä monet rahoittajat vaativat huolellisesti laaditun liiketoiminta suunnitelman. (onnistuyrittäjänä.fi 2018.)

3.4.3 Yrittäjyysopinnot ja yrittäjyyden tukipalvelut

Opiskelijalle varmasti helpoin tapa lähteä kokeilemaan yrittäjyyttä, on itse opintojen kautta. Se ei vaadi oman yrityksen perustamista yksin, vaan mahdollistaa opintojen suorittamista yrittäjyyden kautta. Monet oppilaitokset ja etenkin ammattikorkeakoulut tarjoavat tänä päivänä yrittäjyyslähtöisiä opintosuuntauksia. Tällaisissa opinnoissa on tyypillistä yhdistää oikean yrityksen pyörittäminen, sekä opiskelu. Aiemmin mainittu oppilasosuuskuntatoiminta on saavuttanut suosiota ja vuonna 2010 tällaisia osuuskuntia oli jo 20. korkeakoulussa. Hyvänä esimerkkinä tällaisesta toiminnasta on erilaiset ”tiimiakatemit” eri oppilaitoksissa. Tällaisen oppimisen ideana on ylläpitää oppilasosuuskuntia, ja tehdä erilaisia toimeksiantoja yrityksille tai vaihtoehtoisesti toteuttaa kokonaan omia liikeideoita. Toimeksiannot voivat koskea monenlaista toimintaa aina myynnistä ja markkinoinnista graafiseen suunnitteluun riippuen tiimiyritysten osaamisesta. Tiimiyrittäjyys eroaa normaalista opiskelusta niin, että varsinaisia luentoja ei pidetä, vaan niitä korvataan esimerkiksi tiimin erilaisilla työpajoilla. Ajankäyttö on opiskelijan käsissä, ja oletus on, että tiimiyritys tekee tuloksia. Tällainen opiskelumuoto vie käytännön läheisyyden uudelle tasolle ja mahdollistaa myös tienestin opiskelun ohessa. (TAMK 2017.)

Perinteisempään opiskeluun on taas valittavissa erilaisia yrittäjyysopintojen kursseja, joista yleisimpiin kuuluu ”NY-startup”-kurssi. Tällä kurssilla opiskelijat perustavat pienyrityksen, jossa liikeideaa voi ”testata” oikeiden asiakkaiden parissa. Toimintaa koordinoi Nuori yrittäjyys Ry. Tällainen kurssi on hyvä erityisesti siksi, että se ei määritä koko opintoja yrittäjyyteen, vaan tarjoaa yhden kurssin muodossa mahdollisuuden yrittäjyyden kokeiluun käytännössä. Tämä taas opastaa opiskelijaa jatkossa mahdollisesti tapahtuvaan yrittäjyyteen, jo vaikka opintojen aikana. (Nuori yrittäjyys Ry 2016.)

Opiskelijoille on tarjolla myös muita yrittäjyydessä tukevia palveluita, ja tällaisia tuottaa Lahdessa muun muassa Ladec. Ladec auttaa yrittäjäksi ryhtymisessä jalostamalla ideaa tarvittaessa oikeaan suuntaan, sekä yrityksen perustamisen käytännön asioissa. Palvelu on henkilökohtaista ja maksutonta. Esimerkiksi perustamisneuvonta sisältää seuraavia asioita (Ladec 2018):

- Yrittäjäominaisuuksien ja liikeideoiden testaaminen
- Liiketoimintasuunnitelman muokkaaminen ja tarkentaminen
- Perustamiseen vaadittavat toimenpiteet ja viranomaisasiointi

- Tapaamiset eri osa-alueiden asiantuntijoiden kanssa
- Rahoituksen ja tukiasioiden järjestäminen
- Yrittäjän omasta jaksamisesta huolehtiminen

Mukana on palveluita jo käynnistyneelle yritykselle. Nämä ovat niin sanottuja kiihdyttämöpalveluita. Kiihdyttämöissä pyritään viemään jo alkaneen yrityksen toimintaa paremmalle tasolle asiantuntijatiimin kanssa, eli kehittämään yrityksen toimintoja. (Lahden seudun kehitys 2018.)

Myös Satakunnan ammattikorkeakoululla on yrityskiihdyttämötoimintaa, joka yhdistää korkeakouluosaamisen ja yrittäjyyden. Satakunnan ammattikorkeakoulun yhteinen TKI-toiminnan (tutkimus-, kehittämis- ja osaamistoiminta) painopisteenä on yrittäjyys ja kiihdyttämötoiminta, joka ulottuu sen kaikkiin koulutusohjelmiin. Korkeakouluosaamiseen perustuva opiskeluaikainen yrittäjyys ilmenee innovatiivisena liiketoimintana, jossa yrittäjänä toimii ammattikorkeakouluopiskelijat. Vuonna 1997 alkaneen kehitystyön tuloksena yli 230 SAMK:n opiskelijaa on solminut yhteistyösopimuksen yrityskiihdyttämön kanssa 2011 kesäkuuhun mennessä. Yrittäjyysopinnot tuettuna mentoroinnilla yhtenäistää yrityskiihdyttämön ja ammattikorkeakoulun opetusjärjestelyjen yrittäjyyttä tukevat toimintatavat. Tuomalla todellinen yritystoiminta mahdollisimman aikaisin osaksi ammattikorkeakoulun perusopetusta luodaan koulutusympäristö, jossa oma ammatillinen osaaminen kehittyy yhdessä liiketoimintaosaamisen kanssa. Opetuksessa saatu tieto voidaan reaaliajassa siirtää yritystoimintaan ja tukea samalla opitun asian syventämistä. (Kainu & Lähdeniemi 2011, 37 ja 43.)

Yrittäjyydestä kiinnostuneelle opiskelijalle on paljon erilaisia tukitoimintoja, joilla päästä liikkeelle. Varsinkin opiskeluvaiheessa aloittaminen erilaisten opintosuuntausten kautta on loistava tapa oppia. Opiskelun kautta yrittäminen on myös monesti riskittömämpää esimerkiksi taloudellisesti. Empiirisessä osuudessa haastatellaan niin opiskelijoita kuin asiantuntijoitakin, joilla on kokemusta joistakin mainituista yrittäjyyden opinto- tai tukitoiminnoista, ja näin saamme ensikäden tietoa niiden toiminnasta käytännössä.

4 TUTKIMUS YRITTÄJYYDESTÄ PALKKATYÖN VAIHTOEHTONA OPISKELUAIKANA

4.1 Tutkimuksen konteksti

Tutkimuksen käsitellessä korkeakouluopiskelijoiden työssäkäyntiä ja yrittäjyyttä, luonnollisesti haastateltaviksi pyrittiin samaan korkeakouluopiskelijoita. Etenkin opiskelun ohella työskennelleiden opiskelijoiden kokemukset tuottivat haettua dataa liittyen työntekoon. Opiskelijoilta haluttiin kuulla, minkälaista työnteko opiskelun ohella on, eli paljonko sitä tehdään, missä, miksi ja minkä tyyppistä työ on. Yrittäjyydestä opiskelijalla ei tarvinnut olla kokemusta, sillä tarkoituksena oli saada tietoa erilaisten opiskelijoiden asennoitumisesta yrittäjyyttä kohtaan. Toki myös yritystaustaisen opiskelijan haastattelu antoi arvokasta tietoa teemoihin liittyen. Tavoite oli myös selvittää mitä opiskelijat jo tietävät yrittäjyydestä, ja millaiset valmiudet heillä siihen olisi. Tarkoituksena olikin haastatella vähintään yhtä opiskelijayrittäjää, jotta tutkimukseen voitiin saada jo kokeneen opiskelijayrittäjän näkökulmaa. Täten tutkimukseen pyritään saamaan mahdollisimman monipuolinen näkökulma siitä, millainen vaihtoehto yrittäjyys voi palkkatyölle olla opiskelun ohessa. Tutkimuksessa haastatellaan myös yrittäjyyden asiantuntijoita esimerkiksi, opettajien tai yrittämisen tukipalveluiden parista. Näin pyritään samaan ammattilaisen näkemys opiskelijayrittäjyyden tilasta, haasteista ja mahdollisuuksista. Opettajan haastattelusta oli tarkoitus saada tietoa koulujen tarjoamista yrittäjyysopinnoista, ja siitä miten ne valmentavat/kannustavat opiskelijaa yrittäjyyden tielle. Tukipalveluiden edustajalta taas toivottiin tietoa yrittäjyyden käytännön toimista, ja tuesta jota opiskelija voi hyödyntää yrittäjyyttä harkitessaan. Asiantuntijoiden tietämys voi myös näyttää yrittäjyydestä sellaisia seikkoja, mitä opiskelijat eivät huomio, tai vielä tiedä.

Suurin osa haastatteluista pidettiin Lahden ammattikorkeakoulun tiloissa. Tarkkaan sovitua tilaa ei ollut, vaan kunkin haastattelun kohdalla valittiin parhaiten sopiva vapaa ja rauhallinen tila. Yksi haastatteluista jouduttiin suorittamaan puhelimitse. Haastateltavilta ei kerätty henkilökohtaisia tietoja, sillä se ei ollut tutkimuksen kannalta tarpeen. Haastateltavat oli jaettu kahteen ryhmään, joista ensimmäinen oli korkeakouluopiskelijat, ja toinen yrittäjyyden asiantuntijat. Muita varsinaisia kriteerejä ei ollut, mutta opiskelijoiden kohdalla katsottiin eduksi, jos he olivat jollain tapaa työskennelleet opiskeluaikanaan.

4.2 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen voi toteuttaa monilla eri menetelmällä. Menetelmien yhteispiirteinä korostuu kohteen ympäristöön, merkitykseen ja ilmaisuun liittyvät näkökulmat. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Laadullisen tutkimuksen parina pidetään yleensä määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kohdeilmiötä tutkitaan numeroiden ja tilastojen avulla. Molempia menetelmiä voidaan kuitenkin myös samassa tutkimuksessa. Molemmilla menetelmillä on mahdollista selittää sama tutkimuskohde, mutta kuitenkin eri tavoin. (Jyväskylän yliopisto 2015B.)

Laadullisen tutkimuksen rakenne on luultavasti yksi joustavimmista tutkimusmenetelmistä, kattaen monia eri menetelmiä ja rakenteita. Vaikka siinä ei varsinaisesti ole määriteltyä perusrakennetta, se täytyy silti suunnitella ja valmistella huolella. Tutkijan tulee pitää huoli, ettei tutkimustapa herätä ennakoasenteita tai vääristymiä, jotka saattavat vaikuttaa tutkimustulokseen. Tutkijan pitääkin olla tietoinen mahdollisista ennakoasenteista ja tutkittavan ilmiön herkkyydestä, jotta näiltä voidaan välttää. Laadulliset menetelmät ovat hyödyllisiä erityisesti silloin, kun tutkimusaiheen monimutkaisuudesta johtuen aiheelle on vaikeaa asettaa yksinkertaista hypoteesia, eli olettamusta tutkimustulokselle. Laadullinen menetelmä on käytännöllisin esimerkiksi silloin, kun tutkimuksen budjetti on alhainen, ja osallistujamäärät ovat rajoitettuja. Tutkimuksen osallistujamäärän ollessa pieni, on laadullisessa tutkimuksessa täten saada perusteellisempi ymmärrys kohdeilmiöstä, esimerkiksi haastatteleamalla osallistujia. Esimerkiksi yritys saa teettämänsä kyselyn perusteella tietää, että ihmiset eivät pidä heidän brändistään. Laadullisen tutkimuksen avulla yritys voi selvittää tarkemmin ja ymmärtää, mistä syystä ihmiset eivät pidä brändistä. Toisena esimerkkinä kyselytutkimus kertoo, että nuorten videopelien pelaaminen on kasvussa, mutta tämä ei vielä kerro syitä tilastojen muutokseen. Haastatteleamalla nuoria voidaan ymmärtää mistä kyseinen ilmiö johtuu, ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat. (Shuttleworth, M. & Lyndsay, W. 2008.)

4.3 Haastattelu tutkimusmenetelmänä

Haastattelu on aineistonhankintamenetelmä, jossa tutkija tuottaa aineistoa vuorovaikutteisesti. Haastattelutapoja voidaan luokitella tutkijan roolin mukaan vuorovaikutustilanteissa. Haastattelun rakenteet ja toteutustavat voivat olla erilaisia, ja erityyppisissä haastatteluissa on omat käytäntönsä. Erilaisia haastattelutyyppejä voidaan luokitella esimerkiksi haastattelun osapuolien vuorovaikutusasteen mukaan. Haastattelu voi olla esimerkiksi

strukturoimaton, puolistrukturoitu tai strukturoitu. Strukturoimattomana haastatteluna voidaan pitää avointa haastattelua, kun taas strukturoitu haastattelu suoritetaan lomakehaastatteluna. Avoin haastattelu on yleisesti haastattelun osapuolien välistä keskustelua. Haastattelumuotoina voi olla esimerkiksi teemahaastattelu, ryhmähaastattelu tai asiantuntijahaastattelu. Haastattelu voidaan tallentaa eri tavoilla, esimerkiksi täytettävillä lomakkeilla, muistiinpanoilla, äänittämällä tai videoimalla. Haastattelustrategioita on monenlaisia. Protokolla-analyysi on aineistonhankintamenetelmä, joka käsittelee haastattelun käytänteitä. Protokolla-analyysi on niin sanottu ääneen ajattelu -menetelmä, jossa tutkija pyytää kohdehenkilöitä kertomaan ääneen, miten hän havaitsee, tulkitsee tai pääättelee asioita. (Jyväskylän yliopisto 2015A.) Tutkimuksen ollessa laadullinen, käytetään menetelmänä haastattelua, joka on ominainen tapa kerätä aineistoa laadulliseen tutkimukseen. Se siis perustuu keskusteluun haastateltavan kanssa (Honkanen 2017, 22.)

Haastattelu käydään keskustelunomaisesti, ja kysymyksiä ei määritetä sitoviksi, vaan teemoja sovelletaan haastattelussa tilanteen mukaan. Näin vastauksista saadaan mahdollisimman monipuolisesti. Teemahaastattelu on menetelmältään puolistrukturoitu, ja se on lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välimuoto. Lomakehaastattelussa vastaaminen on ohjattua, ja siinä kaikille tulee olla samat kysymykset samassa järjestyksessä. Avoimessa haastattelussa keskustelu taas on avointa, ja se ei ole täysin sidottu tiettyihin kysymyksiin. Kuten sanottu, teemahaastattelu on siis näiden välimuoto, eli siinä käytetään tiettyä teemaa, mutta haastattelu tilanne on avoin keskustelu. (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006A.)

On tärkeää muistaa, että laadullinen aineisto ei koskaan johda tilastolliseen luotettavuuteen, vaan siitä tehty analyysi on puhtaasti tutkijan oma tulkinta kerätystä aineistosta ja tehdyistä havainnoista. Analyysi tarjoaa viitteitä siitä, missä on ratkaisun tai ongelman ydin syy. Tämän johdosta laadulliseen aineiston pohjalta tehty tutkimus on aina tekijänsä oma näkemys ja se vaatii lukijaltaan kriittistä silmää. Toisaalta, laadullisen otteen yhteydessä on mahdollisuus löytää uusia näkökulmia asioista, joita tutkija ei olisi osannut edes suunnitteluvaiheessa odottaa. (Honkanen 2017, 22.)

Potentiaalisilta haastateltavilta tiedustellaan hyvissä ajoin, mahdollisuutta haastatteluun. Ajankohta kohta ja paikka sovitaan etukäteen, kunkin haastateltavan kanssa. Haastateltavia lähestytään puhelimitse tai sähköpostilla. Jokaiselle haastateltavalle laitetaan ennakoon tietoa haastattelun sisällöstä. Haastattelu suoritetaan joko kasvotusten tai puhelimitse riippuen haastateltavan tilanteesta. Myös videohaastattelu esimerkiksi Skypellä on mahdollista. Kasvotusten järjestettäessä tilana voidaan käyttää jotakin häiriötöntä paikkaa

esimerkiksi Lahden ammattikorkeakoulun tiloja tai muuta sopivaksi todettua paikkaa. Sama häiriöttömyys pätee myös puhelin -ja videohaastatteluun.

Haastattelurunko

Haastattelurungosta (Liite 1) voidaan tarkistaa haastattelun kulku. Haastattelurunko on laadittu lähinnä haastattelijan muistilistaksi, jota voi käyttää tarvittaessa apuna haastattelun aikana. Haastattelussa käydään läpi kaikki ennalta määritellyt teemat, mutta käsittelyn laajuudessa saattaa vaihdella eri haastattelujen välillä. Haastattelun valmistelu vaatii perinpohjaista tutustumista aiheeseen, ja huolellista haastateltavien valintaa tutkimuksen tavoitteiden mukaisesti. (Näpärä 2017.)

Haastattelun runko ja teemat noudattavat alatutkimuskysymysten mukaista järjestystä. Haastattelukysymykset johdettiin tutkimusongelmasta ja työn tietopohjasta. Ensimmäinen teema käsitteli opiskelijoiden työssäkäyntiä, ja se suunnattiin etenkin opiskelijoille. Toki opiskelijoiden kanssa toimivalla asiantuntijalla voi olla kokemusta ja näkemystä opiskelijoiden työssäkäynnistä, ja siitä miten se esimerkiksi vaikuttaa opintoihin. Pääosin teemassa selvitettiin, millaista työtä opiskelijat tekevät, kuinka paljon ja millaisia haasteita se tuottaa. Toisessa teemassa siirrytään käsittelemään yrittäjyyttä, ja pyritään selvittämään millaisia mielikuvia se herättää. Tässä teemassa selvitetään myös yrittäjyyden vaatimuksia ja yrittäjäaikomuksia. Viimeisessä teemassa käydään läpi, mitä yrittäjäksi ryhtyminen käytännössä vaatii, ja millaisia vaihtoehtoja opiskelijalla on lähteä harjoittamaan liiketoimintaa.

4.4 Tutkimuksen kulku

Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, millainen vaihtoehto yrittäjyys on palkkatyölle korkeakouluopiskelun ohella, joten haastatteluun haettiin henkilöitä, joilta on saatavissa tietoa aiheeseen liittyen. Koska tutkimuskysymys koskee nimenomaan opiskelijoita, lähdin laatimaan kysymyksiä tälle kohderyhmälle soveltuvaksi. Teemat jakautuivat kolmeen osaan: 1. työnteke opiskeluaikana 2. Yrittäjyyteen liittyvät asenteet ja mielikuvat 3. yrittäjäksi lähteminen käytännössä. Tutkimukseen valittiin juuri nämä teemat siksi, että ne kattavat tutkimuskysymyksen kauttaaltaan, ja näin ollen aihe tulee käsitellyksi kokonaisvaltaisesti.

Vaikka tutkimuksen pääkohteena olivat opiskelijat, otettiin mukaan myös asiantuntijoita, jotta ilmiöstä saataisiin laajempaa kuvausta. Erityisesti asiantuntijoilta odotettiin erilaisia vastauksia kuin opiskelijoilta, koska ammattitaidon ja tietämyksen myötä näkemyksissä voi odottaa eroavaisuuksia. Asiantuntijoiden osalta ensimmäistä teemaa ei kuitenkaan voitu käsitellä, sillä se koski ainoastaan opiskelijoita. Ensimmäisenä potentiaalisia haastateltavia lähdettiin hakemaan opiskelijoiden joukosta. Ehdokkaita pyrittiin valitsemaan hui-

kan eri taustoista, jotta tuloksistakin saataisiin mahdollisimman monipuoliset. On hyvin todennäköistä, että eri alojen mielipiteet yrittäjyydestä voivat sisältää eroavaisuuksia, sillä yrittäjyyden rooli eri alojen opinnoissa voi vaihdella.

Mahdollisia haastateltavia lähdettiin kontaktoimaan puhelimitse ja sähköpostitse (Liite 1), ja vastaukset ehdokkailta saatiin nopeasti. Kaikki ehdokkaat suhtautuivat haastatteluun positiivisesti, ja kaikki henkilöt saatiinkin kasaan ensiyrittämällä. Lopulta haastatteluun valittiin viisi korkeakouluopiskelijaa, joiden joukossa oli sekä miehiä, että naisia. Valittujen henkilöiden koulutussuuntautumisesta erosivat toisistaan, ja opiskelijoita oli kolmelta eri alalta. Asiantuntijoiden joukkoon valikoitua ammattikorkeakoulun yrittäjyyden opettaja, sekä yrityskiihdyttäjän yritysneuvoja. Haastateltavia valikoitui kaiken kaikkiaan seitsemän kappaletta. Kaikki haastattelut oli tarkoitus käydä kasvotusten, sillä se koettiin luontevimmaksi ja vapaimmaksi haastattelumuodoksi. Se myös mahdollisti haastattelun äänittämisen kätevästi. Kuusi haastateltavista pääsi suorittamaan haastattelun kasvotusten, ja yksi hoidettiin puhelimitse rajallisen aikataulun vuoksi. Myös puhelin haastattelu sujui moitteettomasti, vaikkakin pieniä kuuluvuusongelmia oli havaittavissa. Kaikista haastatteluista saatiin äänitallenne, ja laajat muistiinpanot jälkikäsitteilyä varten. Kaiken kaikkiaan haastattelut sujuivat hyvin, ja laadittuihin kysymyksiin saatiin laajat vastaukset muutamia apukysymyksiä käyttäen. Tämän jälkeen kerätty aineisto litteroitiin tuloksien analysointia varten.

Aineisto

Haastattelut tallennettiin ääninauhuria käyttäen, jotta vastaukset kysymyksiin saatiin tallennettua kokonaisuudessaan. Haastattelun aikana kirjoitettiin myös lyhyitä muistiinpanoja ja havaintoja vastauksista, helpottamaan tulevaa tulosten analysointia. Haastatteluiden äänitteet litteroitiin jokaisen haastattelun osalta. Litteroitu aineisto on helposti tarkasteltavissa, ja näin myös tuloksien kokoaminen helpottuu.

4.5 Tulokset

Tässä osiossa käydään läpi tutkimuksesta saatuja tuloksia. Tulokset käydään tutkimuskysymysten mukaan, kuten myös haastattelurungossa on esitetty. Haastattelurunko Liite 1. Tulokset on saatu haastatteluiden perusteella, ja ne tuodaan tuloksiin litteroidun aineiston perusteella. Vastanneet henkilöt on esitetty tutkimuksessa anonymoineina, joten heihin viitataan tuloksissa numeroituina henkilöinä.

Työnteko opiskeluaikana

Ensimmäisessä teemassa käsiteltiin työntekoa opiskeluaikana. Kyseinen teema oli suunnattu enimmäkseen opiskelijoille, mutta myös haastatellulta opettajalta saatiin teemaan näkökulmia. Vastanneista opiskelijoista suurin osa oli tehnyt jonkinlaista palkkatyötä opiskeluaikana. Ainoastaan yksi vastanneista opiskelijoista, ei ollut tehnyt palkkatyötä, vaan erilaisia vapaaehtoistyötä, ja erilaisia koulun kautta järjestettyjä projekteja. Työn määrä vaihteli vastanneiden kesken satunnaisista keikkatöistä, useampaan työpäivään viikossa. Henkilön 1 kohdalla työ oli ollut säännöllisempää. ”Tokana vuonna kävin noin pari kertaa viikossa. Nykyään tulee tehtyä jo kolme vuoroa viikossa, eli oikeastaan enemmän töitä kun koulua, kun on vaan oppari jäljellä”.

Henkilö 2 taas vuorostaan ei ollut työskennellyt juurikaan opiskeluaikanaan. ”Olen työskennellyt melko vähän, satunnaisia hommia on ollut. Jonkun verran tehnyt erilaisia keikkatöitä, mutta ei mitään pitkäaikaisempaa hommaa ole ollut”.

Opiskeluaikaisen työnteon syistä, ei löytynyt yksimielisiä tuloksia. Syitä tuli kolmenlaisia: taloudelliset syyt, kokemus, vaihtelu opiskelulle ja oma kiinnostus. Vahvasti nousseena tekijänä voidaan silti pitää vaihtelua opinnoille. Kuitenkin myös vastaajat, jotka toivat ensisijaisesti talouden työnteon syyksi, mainitsivat heti toisena asiana myös kokemuksen ja opiskeluista jäävän ylimääräisen ajan hyödyntämisen. Henkilö 1 korosti erityisesti taloudellisia syitä, mutta piti kokemusta myös suuressa arvossa.

Suurin syy on ollut raha. Ihan kiva kun ei tarvitse stressata koko ajan mihin rahat riittää. Ei nuo pienet tuet meinaa riittää pitemmän päälle. Toki on hyvä saada myös työkokemusta ja kokemuksia ylipäättään. Veikkaan että aika hankala lähteä työhaakuun vastavalmistuneena tradenomina, jos ei ole minkäänlaista aiempaa työkokemusta.

Henkilö 5 ei pitänyt omalla kohdallaan taloudellista tilannetta työnteon syynä, vaan piti työntekoa hyvänä vastapainona opiskelulle.

Varmaan ihan senkin takia, että olisi muutakin tekemistä kuin opiskelua. Oon nostonut täydet tuet ja opintolainat, joten ei ollut oikeastaan rahapulaa. Enemmän siis vastapaino opiskelulle.

Työn laatu vaihteli vastanneiden kesken, mutta yhtenäinen tekijä monen kohdalla oli asiakaspalvelu- ja myyntityö eri tyypisissä ympäristöissä. Kaksi vastanneista oli myös pyörittänyt omaa yritystään. Henkilö 1 oli muiden töidensä ohessa toiminut kausiyrittäjänä keksäisin. ”Kesähommana on ollut tommonen oma yritys, eli sitä pyörittänyt kesäsesongit.

Viime aikoina olen sitten ollut finanssialan hommissa, eli vakuutusyhtiössä olen työskennellyt”. Henkilö 5 perusti oman yrityksen kolmantena opiskeluvuotenaan, ja pyörittää sitä opiskelun ohella.

Puhuttaessa opiskeluaikana työskentelyn hyödyistä ja haitoista, olivat vastaukset yhtäläisempiä. Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta, kaikki toivat esille mahdollisen työstä aiheutuvan ajan puutteen, joka saattaa vaikuttaa opintoihin, ja vähentää omaa vapaa-aikaa. Ajan käyttö ei kuitenkaan ollut koitunut haittaa kaikkien vastaajien omalle kohdalle.

Itsellä ei ole ollut ongelmia, kun tekeminen on ollut sen verran vähäistä. Mutta voisi tulla se, että se kuormittaa liikaa, ja sitten koulu tai työnteko kärsii, jos tasapaino ei ole kunnossa. Eli jos töitä olisi niin paljon ettei kerkeä koulua hoitaa.

Yrittäjänä toiminut vastaaja oli kokenut yritystoimintansa vaikuttavan opintojensa etenemiseen, mutta vastapainona hän koki yritystoiminnasta saatavan kokemuksen ainutlaatuisena.

No varsinkin tuo oma yritys on viivästyttänyt opintoja. Valtavasti myös hyötyjä, koska olen saanut valtavasti hyväksi luettua opintoja sen suhteen. Kaikki yrittäjyysopinnot ja johtajuus yms. Ja tietty ihan mahtavaa kokemusta. Vähän eri asia, kun olla jos-sain tehtaassa töissä. Ja teen yrityksessä kuitenkin kaiken yksin.

Henkilön 6 näkökulmassa esiintyi samoja seikkoja, kuin opiskelijoillakin. Vastauksessa tuli esiin aikataululliset ongelmat, joiden takia opinnot saattavat kärsiä. Hyödyissä mainittiin mahdollinen opitun teorian hyödyntäminen käytännössä työpaikalla, sekä verkostoituminen.

Toisille aiheutuu aikataulullisia ongelmia. Töitä on liikaa, mistä voi aiheutua stressiä, ahdistusta, tehtävien myöhästymistä. Sitä ettei jaksakaan panostaa opiskeluun niin paljon kuin pitäisi. Sellaisi haittoja voi tulla jos työskentelee liian paljon opiskeluaikana. Hyötyjä varmaan että pystyy soveltamaan asioita työpaikalla. Auttaa ehkä ymmärtämään opittua työtehtävästä ja paikasta riippuen. Oppii työnteon mallia ja miten sielä ollaan. Verkostoituminen tietty myös.

Yrittäjyyteen liittyvät mielikuvat ja asenteet

Siirryttäessä yrittäjyyden teemaan, käytiin haastattelussa ensimmäisenä läpi mielikuvia ja asenteita yrittäjyyttä kohtaan. Kaikki vastanneista näkivät yrittäjyyden uravaihtoehtona melko positiivisessa valossa. Suuressa osassa vastauksista tuli esiin etenkin mahdollisuus työskennellä omien intohimojen parissa, jos niihin sovellettava liikeidea löytyisi. ”Olisi

mukavaa tehdä töitä itselleen, ja parasta tietenkin, että pystyisi tekemään töitä itseä kiinnostavien juttujen ympärillä”. Opiskelijoista yksi huomautti yrittäjyyteen liittyvistä riskeistä, jotka saattaisivat hänen kohdallaan tulla aloittamisen esteeksi.

Ihan mahdollinen vaihtoehto. Perheessä on ollut pitkään yrittäjyyttä, eli sillä tavalla on tuttua. Sitten jos löytyisi joku oma tekeminen, josta ei vielä löydy valmista työpaikkaa, niin voisi sillä työllistää itsenä. Mutta siinä on tietty omat riskinsä, miksi en taas välttämättä lähtisi.

Henkilön 7. vastauksessa tuotiin laajemmin esiin eri taustatekijöitä, jotka saattavat vaikuttaa yrittäjyysaikomuksiin.

Osalle yrittäjyys sanana on vähän pelottava. Siihen liittyy voimakkaita arvolatauksia. Riippuu paljon henkilötaustoista, esim. yrittäjäperheen lapset voi olla tosi myönteisiä, tai sitten niissä tapauksissa joissa toimintaa ei olekaan sujunut voidaan nähdä negatiivisena. Kaikki riippuu siitä mitä halua tehdä. Yrittäjyyteen voi lähteä esim. intohimon kautta. Yrittäjydessä on totta kai vapauskysymys, eli sitä kautta voi saada tietynlaisia vapauksia. Joitain opiskelijoitakin on tullut minun puheille, etteivät halua lähteä perus töihin vaan tekemään sitä omaa juttua.

Yrittäjyyden vaatimuksista puhuttaessa samankaltaisuuksia oli havaittavissa. Vaatimukset koskivat tässä tapauksessa lähinnä yrittäjäksi lähteviä henkilöitä. Kaikissa vastauksissa tuotiin, jollain tapaa esiin idean tärkeys ja siihen luottaminen. Henkilö 1 toteaaakin, että toimiva idea on kaiken ydin, ja muun järjestäminen onnistuu kyllä. ”Ainoa konkreettinen vaatimus on, että sulta löytyy joku toimiva homma. Eli toimiva tuote tai palvelu. Se on se ydin, että joku on valmis maksamaan sulle siitä tuotteesta. Jos sulta tää löytyy, niin muu kyllä järjestyy”.

Henkilön ominaisuuksista puhuttaessa useimmin mainittiin rohkeus ja oma-aloitteisuus sekä intohimoinen asenne omaan tekemiseen. Suurimmassa osassa vastauksista tuotiin esiin myös perustietämys liiketoiminnan eri osa-alueista. Etenkin vastanneen opettajan kommentista kiteytyi hyvin yleiskuva yrittäjyyden vaatimuksista.

Ekana tulee mieleen kantava yritysidea. Joku käsitys asiakaskunnasta on myös oltava. Vastuunottoa, asennetta ja sitoutumista siihen toimintaan. Rohkeutta myös. Täytyy olla tietämystä myös markkinoinnista sekä etenkin myynnistä, ja myös siitä, että miten se raha yritykselle tulee ja mihin se menee. Aika laaja-alaista osaamista se vaatii. Asenne kuitenkin ykkönen.

Kaikki vastanneet pitivät yritystoiminnan aloittamista mahdollisena jo opiskeluaikana. Sen nähtiin olevan sovitettavissa opintoihin, kuitenkin sillä oletuksella että on tarkka ajanhallinnassa. Kahdessa vastauksista otettiin kantaa myös taloudelliseen puoleen siltä kannalta, minkälainen yritystoiminta sopii opiskelijalle. Henkilö 1 toteaaakin, että riskejä on kannattavaa jakaa vaikkapa opiskelutovereiden kanssa yrittämällä.

Meillä kävi niin että uskottiin omaan juttuun ja jaettiin riskit, meitä oli siis kolme tässä firmassa. Opiskelijoille tuo riskinjakaminen on tosi kannattavaa ja suosittelen sitä.

Jos firmassa on muita opiskelijoita messissä, niin suunnittelu ja ideointikin helpottuu, verrattuna siihen, että puuhailee yksin.

Henkilön 7 vastauksessa otettiin huomioon mahdolliset rahoituksen rajoitteet opiskelijayrittäjyydessä. ”Jos toiminta vaatii pääomaa sitä pitää tietenkin olla. Opiskelija ei välttämättä saa esim. ulkopuolista rahoitusta, eli toiminnan pitää olla sen mukaista”.

Yrittäjäksi lähteminen käytännössä

Yrittäjyyteen liittyvässä tiedon haussa vastaukset olivat monipuolisia. Moni opiskelijoista mainitsi luonnollisesti koulun puolesta saatavan tietämyksen, ja sen lisäksi esiin tuotiin esimerkiksi omat verkosto ja läheiset ihmiset. Henkilö 2 pitikin verkostojaan tärkeimpänä tiedon lähteenä. ”Itselle varmaan tärkein tiedonlähde on omat kontaktit ja verkostot. Lähipiiriltä ja kavereilta ainakin voisin kuvitella saavani hyvin tietoa ja apua”. Myös internetin käyttö tiedonhakuun mainittiin muutaman kohdalla. Koulun ulkopuolelta esiin tuli Yrityskiihdyttämö LADEC sekä Te-toimisto. Henkilö 7 korostikin Ladecin roolia tiedon haussa ja yritysneuvonnassa.

Ladecilla pyritään ottaamaan ”kiinni” yrittäjäksi aikovasti, ja halutaan ne meille juttelemaan. Ladecilla on paras ohjaus, enkä muualle ohjaisikaan. Samantasoista ja laajuista ohjausta ei oikeen saa mistään. Toiminta perustuu Suomen uusyrityskeskus ry:n konseptiin.

Kun perehdyttiin tarkemmin koulun antamaan yrittäjyyden tukeen, oli vastaajien näkemykset suhteellisen samankaltaisia. Kaikki kokevat, että koululta saa helposti tukea, ja yrittäjyysopinnot tukevat osaamista hyvin. Osa vastaajista kuitenkin koki, että vaikka tukea on saatavilla, ei sitä tuoda tarpeeksi esille. ”Se on hyvää silloin kun sen löytää. Viestintä on kyllä vähän vajavaista sen suhteen. Se ei ehkä tavoita ihan kaikkia niitä kaikkia jotka sitä haluaisivat”. Kaiken kaikkiaan koulun katsottiin kuitenkin kannustamaan yhtä vastaajaa luukunottamatta. Henkilö 5, taas oli omalla alallaan insinööri puolella kokenut negatiivista suhtautumista yrittäjyyteen opettajien puolelta.

”Osa opettajista oli sitä mieltä, ettei insinööreistä voi tulla yrittäjää. Osa taas sitten oli sitä mieltä, että totta kai voi. Puupuolella aika nihkeä suhtautuminen. Insinööripuolella ehkä vähän naisvastaisempaa etenkin puupuolella”.

Opiskelijalle soveltuvista yrittäjyyden vaihtoehtoista esille nousi selvästi toiminimellä yrittäminen. Sitä kautta oman osaamisen myyminen nähtiin helppona tapana lähteä yrittäjyyteen opiskelijan tilanteessa. Vastaajat myös miettivät toiminimeä pienien investointi tarpeiden kautta.

Oman toiminimen kautta vois vaikka lähteä. Miettisi sitä toimintaa oman osaamisen kautta. Palkkatöidenkin sivussa voi miettiä jotain pientä sivutoimintaa. Lähet kokeilemaan mistä ihmiset voisi maksaa. Ennen kovia investointeja kannattaa kysellä mielpiteitä vähän myös muilta.

Opiskelun kautta yrittäminen erilaisissa yrittäjyyden opintosuuntauksissa, tuli esiin kaikissa vastauksissa yhtä lukuun ottamatta. Esille nostettiin oppilasosuuskunta-malli, sekä Ny-startup yrittäjyys. Henkilö 5 aloittikin oman yritystoimintansa juuri Ny-startupin kautta.

Osuuskuntaa mullekin suositeltiin. Perus yritysmuodot tottakai mahdollisia riippuen toiminnasta. Mulla on itsellä kommandiitti, joka tuntui helpoimmalta sen Ny-kurssin jälkeen. Ny-kurssilla on helppo kokeilla, jos se sattuu soveltuvan opintoihin.

Viimeisenä otettiin kantaa yrittäjäksi lähtemiseen käytännössä. Tässä kohtaa kaikki vastanneista oli yhtä mieltä siitä, että kaikki lähtee huolellisella suunnittelulla. Kantaa otettiin niin yritystoiminnan suunnitteluun, kuin myös muun elämän sovittamiseen yrittäjyyden kanssa.

Mä tein varmaan ite kaikki virheet. Lts kannattaa olla. Apua kannattaa kysyä. Etukäteen suunnittelu ylipäättään pitää olla kunnossa. Ja tietty oman elämän järjestäminen yrityksen ulkopuolella. Jos käy niin kun mulle että huomaat olevasi 20h/vrk töissä ja et kerkee muuta tekemään niin ei sekään kovin kivaa ole. Kannattaa siis miettiä näitäkin etukäteen.

Itse ideaan ja sen suunnitteluun paneuduttiin myös tarkemmin, ja korostettiin sen testaamista ja muovaamista oikeaan suuntaan. Kyse on siis taustatutkimuksesta ennen itse toiminnan aloittamista, jotta saadaan osviittaa siitä, onko idea ylipäättään toteutuskelpoinen.

Meidän näkökulmasta lähdetään siitä ideasta ja sen rakentamisesta mahdollisimman hyväksi. Toimintaa suunnitellaan perinpohjaisesti, käydään läpi markkinati-

lanne, resurssit sekä tuotteen ja palvelun laatu. Kun suunnitelma on valmis, katsotaan onko se toteuttamisen arvoinen, vai pitääkö sitä vielä jalostaa tai unohtaa. Sitteen siirrytään käytäntöön eli sen itse yhtiön perustamiseen.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Tulosten pohdinta

Tutkimuksessa lähdettiin ensimmäisenä käymään läpi työntekoa opiskeluaikana. Tutkittavat osa-alueet liittyivät työnteon syihin, määrään, laatuun sekä haasteisiin ja hyötyihin. Tutkimukseen osallistuneilta opiskelijoilta saatiin laadukasta aineistoa työntekoon liittyen, sillä kaikki heistä olivat jollain tapaa työskennelleet opiskeluidensa aikana. Tilastokeskuksen mukaan hieman yli puolet korkeakouluopiskelijoista työskentelee jossain vaiheessa opintojaan, ja tulokset tukevat sitä, että moni todella työskentelee opiskeluaikanaan. Oletus myös oli, että moni joutuu tai haluaa työskennellä opiskeluaikanaan.

Oletetusti yksi syistä opiskelun aikana työskentelyyn oli opiskelijan tiukka taloudellinen tilanne. Osa vastaajista koki, etteivät opiskelijan etuudet riitä toimeentuloon, ja tästä syystä työtä lähdetään tekemään. Myös tutkimusta edeltävät odotukset osoittivat juuri toimeentulon olevan suurimpana syynä opintojen aikana työskentelyyn. Tähän vaikutti esimerkiksi etuuksien pieni määrä suhteessa kulutukseen, joka aiheuttaa niukkaa toimeentuloa. Aiemmat tutkimukset tukivat tätä oletusta, sillä tutkimuksessa ”Opiskeluaikainen työssäkäynti ja sen vaikutukset” osallistuneista 2282 opiskelijasta 74% piti taloudellisia syitä työnteon syynä (Aho ym. 2012). Taloudelliset syyt eivät kuitenkaan tulleet kaikilla etusijalla, sillä osa koki pärjäävänsä etuuksilla hyvin. Toki tähän vaikuttaa suuresti esimerkiksi elämäntyyli. Oletetusti myös työkokemuksen hankkiminen tuli vahvasti esille, ja varmasti suurena syynä tähän on varmistaa työllistyminen opintojen jälkeen. Kokemusta pidettiin arvossaan aiemmissa tutkimuksissa (Aho ym. 2012), ja osallistujista 73% piti opiskeluaikaista työntekoa hyödyllisenä tulevan uran kannalta. Tuloksissa esiin noussut vaihtelu opiskelulle, yllätti hiukan, koska se ei suoranaisesti noussut esiin aiemmissa tutkimuksissa, eikä ollut oletuksena alun perin.

Vastanneiden työtehtävät painottuivat asiakaspalvelu ja myyntitehtäviin. Se oli odotettua, vaikka suora aiempaa tutkimusdataa opiskelijoiden työtehtävistä ei ollutkaan. Oletus perustui siihen, että erilaiset asiakaspalvelu- ja myyntitehtävät ovat monesti uran alkuvaiheeseen hyvin soveltuvia työtehtäviä, sillä niihin ei vaadita laajaa kokemusta, ja ne mahdollistavat myös joustavat työajat. Kahdella vastaajista oli myös kokemusta yrittäjyydestä. Tutkimukseen oli tarkoituskin saada opiskelijayrittäjiä sillä heidän näkemyksensä ovat tutkimusongelmaan kannalta tärkeitä.

Opiskeluaikaisen haittoista selvimpänä oli mahdollinen ajanpuute, joka saattaisi johtaa esimerkiksi opintojen viivästymiseen. Ajanpuute tuli tutkimuksessa esiin suurimpana haittate-

kijänä. Tätä tulosta tukee myös aiempi tutkimus (Aho ym. 2012), josta selviää, että vastanneista noin joka viides oli täysin tai osittain sitä mieltä, että työnteko viivästyttää opintoja yli vuodella. Yllättävää oli, että vain yhden vastaajan kohdalla otettiin esiin työtulojen vaikutus opiskelijan etuuksiin. Opiskelijan tuloarvoja on kritisoitu mediassa (Pelkonen 2016), joten oletuksena oli, että useampi vastaajista kokisi tuloarajat ongelmallisiksi. Hyötyinä nousi esiin samoja asioita, kuin syissäkin. Niitä olivat kokemuksen saaminen, verkostoituminen sekä eräänlainen totuttelu työelämään.

Toisessa teemassa tutkittiin asenteita ja mielikuvia yrittäjyyttä kohtaan, ja kysyttiin yrittäjyydestä uravaihtoehtona. Mielenkiinto yrittäjyyttä kohtaan oli ehkä jopa suurempi, kuin oletettiin, vaikkakin yrittäjyyden mielikuvat ovatkin menneet positiivisempaan suuntaan. Tämä voidaan todeta myös ”Opiskelijasta yrittäjäksi”-tutkimuksesta, jossa 5800 vastanneesta opiskelijoista piti yrittäjyyttä todennäköisenä uravaihtoehtona.

Tässä tutkimuksessa yrittäjyyden hyvistä puolista tuli esiin mahdollisuus omien kiinnostuksen kohteiden parissa työskentelyyn ja yrittäjyyden tuoma vapaus ja monipuolisuus. Vastaaajat kuitenkin tunnistivat myös mahdolliset riskit.

Yrittäjyyden vaatimuksista oltiin yllättäen lähes yksi mielisiä, ja opiskelijoiden vastaukset olivat samankaltaisia asiantuntijoiden vastauksiin nähden. Kaikki korostivat idean tärkeyttä, joka onkin koko toiminnan pohja. Myös liikeideaa koskeva artikkeli (Lavas 2018) tuki hyvin saatuja tutkimuksesta saatuja tuloksia. Vastanneet olivat myös hyvin perillä yrittäjää hyödyttävistä ominaisuuksista, joita löytyi myös Suomen Yrittäjien laatimasta opasta. Toimivan idean ja yksittäisten luonteen piirteiden lisäksi, yhtenä vahvimpana tekijänä nähtiin intohimo harjoitettavaan toimintaan. Tämä on luonnollinen ”vaatimus”, sillä on selvää, että kuka tahansa haluaisi toimia omien kiinnostusten kohteiden ja itselle tärkeiden asioiden parissa, sillä se on suuri motivaation lähde.

Kaikki vastanneet olivat sitä mieltä, että yritystoiminnan voi aloittaa jo opiskeluaikana. Tässä kohtaa kuitenkin todettiin, että se vaatii tiukkaa ajanhallintaa, ja hyvin opintoihin sovellettavaa ideaa. Kahdella opiskelijoista oli myös yrittäjä taustaa, joista toisen toiminta sijoittui kesälle, jolloin koulua ei ole. Ympäri vuotista toimintaa harjoitti opintojen osalla siis yksi vastanneista opiskelijoista. Mahdollisuudet opintojen aikana yrittämiseen nähtiin, kuitenkin yllättävän positiivisessa valossa.

Opiskelijat olivat hyvin perillä yrittäjyyteen liittyvästä tiedonhausta, ja tietoisia eri kanavista, jotka esiintyivät myös asiantuntijoiden vastauksissa. Koulun puolelta on saatavilla tietoa ja tukea yrittäjyydestä, mutta sen nähtiin olevan liian vähän näkyvillä. Haastateltu yritysneuvoja myös totesi, että hänen puoleensa on tullut yllättävän vähän opiskelijoita.

Tähän voi olla syynä se, että monellakaan opiskelijalla yrittäjäksi ei olla valmiita lähtemään, tai yritysneuvonnan palvelut eivät ole tarpeeksi esillä.

Eri koulut kuitenkin tarjoavat hyviä vaihtoehtoja yrittäjyyteen osana opintoja. Tällöin opintoja voidaan suorittaa yrittäjyyden kautta. Vastaajat toivat esiin muun muassa oppilas-osuuskunta- mallin, joka on viime vuosina yleistynyt korkeakouluissa. Väitettä tukee se, että vuonna 2010 kyseisiä osuuskuntia oli jo 20 ammattikorkeakoulussa Suomen 27 ammattikorkeakoulusta (Raunio 2013). Toisena vaihtoehtona tuotiin selkeästi esiin Ny-startup kurssi, josta jo yhdellä vastaajista oli kokemusta. Hän aloitti yritystoimintansa juuri kyseisen kurssin kautta, joka kertoo siitä, että kurssi todella valmentaa yrittäjyyteen.

Koulun ulkopuolella yrittäessä parhaiksi vaihtoehtoiksi nähtiin henkilöyhtiöt, sillä ne mahdollistavat osaamisen myymisen ja pienemmän pääoman. Vastanneilla oli kaiken kaikkiaan realistiset käsitykset siitä, mitkä yrittäjyyden vaihtoehdot sopivat opiskelijalle parhaiten, ja mitä tulee ottaa huomioon. Asiantuntijoiden ja opiskelijoiden vastausten yhtäläisyys kertoi hyvin siitä, että opiskelijat ovat hyvin perillä tukipalveluista ja yritystoiminnan aloittamiseen vaadittavissa toimenpiteistä.

5.2 Vastaukset tutkimuskysymyksiin

Tutkimuksessa vastattiin päätutkimuskysymykseen, millainen vaihtoehto yrittäjyys on työnteolle opiskeluaikana?

Millaista työnteko korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa on?

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että moni opiskelija tekee töitä opintojensa ohessa. Työnteolle löytyi erinäisiä syitä, joista esille nousi etenkin toimeentulon ja kokemuksen kartuttaminen uraa varten. Esiin tuli myös työskentely vastapainona opiskelulle. Korkeakouluopiskelun ohessa työskentelyn takia opinnot saattavat kärsiä, mutta siitä hyöttyä kokemuksen ja paremman toimeentulon merkeissä. Työnteko on painottunut keikkatyöhön ja erilaisiin tehtäviin asiakaspalvelun sekä myynnin parissa.

Millaisia mielikuvia ja asenteita yrittäjyys herättää korkeakouluopiskelijoissa?

Asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat myönteisiä, ja yrittäjyyttä pidetään mahdollisena uravaihtoehtona mahdollisista riskeistä ja suuresta työn määrästä huolimatta. Vastaajat pitivät omien intohimojen parissa työskentelyä ja tekemisen vapautta suuressa arvossa. Vaahtimukset ja käytännön toimet ovat opiskelijoilla halussa. Opiskelijat ovat myös tietoisia eri tiedonlähteistä ja tukipalveluista, niin koulussa, kuin sen ulkopuolellakin. Kaikki vastanneet ovat myös yhtä mieltä siitä, että yrittäjyyden voi aloittaa myös opintojen aikana. Tämä koskee niin opintojen kautta yrittämistä, kuin myös niiden ulkopuolella.

Miten korkeakouluopiskelija voi päästä yrittäjyyteen kiinni?

Yrittäjäksi voi lähteä perustamalla yrityksen toimintaan soveltuvan yhtiömuodon mukaan tai hyödyntämällä erilaisia yrittäjyyden opintosuuntauksia. Se miten opiskelija lähtee yrittämään, on tapauskohtaista, joten se mitä kautta haluaa aloittaa, on henkilöstä ja hänen ideastaan kiinni. Toiminta tulee suunnitella tarkoin etukäteen niin yritystoiminnan, kuin se ulkopuolisenkin elämän suhteen. Suunniteluun kuuluu olennaisesti myös taustatutkimuksen tekeminen, jonka avulla ideaa voidaan kehittää ja soveltaa.

Näiden alakysymysten kattavien vastauksien perusteella vastattiin kokonaisvaltaisesti tutkimuksen pääkysymykseen. Vastauksista voidaan todeta, että yrittäjyyden katsotaan olevan hyvä vaihtoehto palkkatyölle, mutta se onko se parempi, riippuu yksilöstä. Moni tekee töitä opiskeluaikanaan erinäisistä syistä, ja samat syyt sopivat yhtä lailla yrittämiseen.

Hyödyt ja haasteet tulevat esiin molemmissa vaihtoehtoissa. Yrittäminen voi parantaa toimeentuloa, tarjota vapautta ja tuoda arvokasta kokemusta, jopa arvokkaampaa kuin palkkatyö. Kuitenkin myös yrittäjyys vaikuttaa opiskeluun, ja tuo riskejä, joita palkkatyössä ei tule. Yrittäjyys kuitenkin nähtiin positiivisessa valossa, ja sen aloittamisena pidettiin mahdollisena opiskeluaikana, joten voidaan todeta, että se on hyvä ja mahdollinen vaihtoehto palkkatyölle opiskeluaikana.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Validiteetti kertoo tutkimuksen pätevyyden. Se myös ilmaisee, onko tutkimuksessa käytetty sellaisia tutkimus- tai mittausten menetelmiä, joita sen on ilmiön kannalta tarkoituskin mitata. Validiteetti on hyvä, jos tutkimuksessa on käytetty oikeaa kohderyhmää ja kysymyksiä. Validiteetin arviointi kohdistuu yleensä siihen, kuinka hyvin tutkimusote ja menetelmä vastaavat tutkittavaa ilmiötä. (Hiltunen 2009.)

Tutkimuksessa käsiteltiin yrittäjyyttä palkkatyön vaihtoehtona opiskeluaikana. Täten tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin korkeakouluopiskelijoita, opettaja, sekä yritysneuvoja. Tälle ryhmälle laadittiin kysymyksiä, jotka koskivat kahta tutkittavaa asiaa, eli opiskelijoiden työntekoa ja yrittäjyyttä. Täten voidaan todeta, että tutkimus on melko validi, sillä menetelmä ja kohderyhmä kohtaavat. Tutkittava ilmiö on kuitenkin laaja, joten laadullisen tutkimuksen myötä, tuloksista ei voida tehdä pitäviä johtopäätöksiä, vaan ne enemmänkin johtavat ilmiön syvempään ymmärtämiseen.

Reliabiliteetti mittaa tutkimuksen luotettavuutta, eli kuinka luotettavasti käytetty tutkimusmenetelmä mittaa tutkittavaa ilmiötä (Hiltunen 2009). Laadullisen tutkimuksen reliabiliteetin

arvioimiseen käytetään kolmea kohtaa. Ensimmäisenä arvioinnin kohteena on metodin arvioiminen, joka kattaa sen, millaisissa olosuhteissa jokin metodi on luotettava ja johdonmukainen. Tämän kaltaisessa arvioinnissa saattaa esiintyä ongelmia, jos esimerkiksi jokin haastattelukysymys johtaa ennalta-arvattavaan vastaukseen. Tämä ei vielä tarkoita, ettei kysymys olisi pätevä eri konteksteissa. Toisena arviointi kohteena käytetään ajallista reli-aabeliutta, joka tarkoittaa mittausten tai havaintojen pysyvyyttä eri aikoina. Laadullisessa tutkimuksessa ongelmaksi muodostuu se, että objektit ovat yleensä muuttumattomia. Kolmantena arvioidaan eri välineillä aikaansaatus tuloksien johdonmukaisuutta. Ongelmana on, että tulokset poikkeavat usein toisistaan, joka saa pohtimaan miten moninaiset laadullisin menetelmin saadut tulokset voivat pitää paikkansa. (Saaranen & Puusniekka 2006B.)

Tutkimuksessa käytettiin metodina teemahaastattelua, joka myös sopii tutkittavaan ilmi-öön. Tutkimuksessa ei haettu määrällistä dataa vaan pyrittiin samaan laajoja vastauksia tutkitulle ilmiölle, ja sitä kautta ymmärtämään se. Käytetyt kysymykset eivät olleet johdattelevia, mutta joitakin ennalta-arvattavuuksia saattoi odottaa osassa kysymyksiä. Teemahaastattelua käytettäessä voitiin kuitenkin, käyttää apukysymyksiä, jotka antoivat vastauksiin laajempia perusteluita. Ajallisesti reliabiliteettia on hankala arvioida, sillä ilmiön havainnot pysyvyyteen vaikuttaa moni tekijä, kuten opiskelijoiden yrittäjyysintentiot, työnteon tarve ja halukkuus, sekä opiskelun mahdolliset muutokset tulevaisuudessa. Nopeita muutoksia ei kuitenkaan ole odotettavissa. Tätä ilmiötä ei ole samanlaisenaan tutkittu aiemmin, joten se ei ole verrattavissa aiempiin tutkimuksiin ja niiden tuloksiin.

6 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia yrittäjyyttä palkkatyön vaihtoehtona korkeakouluopiskelun aikana, ja etenkin selvittää, millaisena vaihtoehtona sitä pidetään. Tarkoituksena työssä on antaa kuva siitä, millaista yrittäjyys opiskeluaikana voi olla, ja täten kertoa voidaanko sitä pitää järkevänä vaihtoehtona yleisemmälle osa-aikatyölle opintojen aikana.

Työn teoriaosuus jaettiin kahteen osioon, joissa kerrottiin opiskelijoiden työnteosta ja yrittäjyydestä eri näkökulmista. Ensimmäisessä osassa perehdyttiin opiskelijoiden työn määrään, työhön liittyviin hyötyihin ja haasteisiin sekä opiskeluaikaisen työskentelyn syihin. Teorian toisessa osassa perehdyttiin opiskelija yrittäjyyden tilaan, sekä yrittäjyyteen yleisesti.

Itse tutkimus toteutettiin teemahaastattelun muodossa. Haasteltaviksi kutsuttiin viisi korkeakouluopiskelijaa, yksi yrittäjyyden opettaja sekä yritysneuvoja. Avoimet haastattelukysymykset jaettiin kolmeen teemaan koskien opiskelijan työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Haastattelut suoritettiin puhelimitse ja kasvotusten. Aineisto tallennettiin ja litteroitiin. Tutkimuksen tulokset esiteltiin, jonka jälkeen ne analysoitiin vertaamalla niitä teoriaan ja aiempiin olettuksiin.

Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, millaista opiskeluaikainen työnteke on. Työn teon syinä nousivat esiin muun muassa toimeentulo, kokemuksen hankkiminen ja vaihtelu opiskelulle. Yrittäjyyden osalta tulokset antoivat tietoa opiskelijoiden asenteista ja mielikuvista yrittäjyyttä kohtaan, jotka olivat pääosin positiivisia. Opiskelijoilla myös tietämystä yrittäjyyden eri mahdollisuuksista, vaatimuksista ja käytännön asioista. Opiskelijoiden tietämystä tuki myös hyvin se, että heidän vastauksissaan oli paljon samaa, kuin haastatelluilla asiantuntijoillakin. Kaiken kaikkiaan tutkimuksen tulokset osoittivat, että yrittäjyyttä pidettiin varteenotettavan vaihtoehtona palkkatyölle opiskeluaikana. Täten voidaankin todeta, että tutkimuskysymykseen saatiin vastaus, ja tavoitteeseen päästiin.

Jatkotutkimuksena tälle työlle voitaisiin toteuttaa tutkimus liittyen opiskeluaikaisen yrittäjyyden vaikutukseen myöhemmällä työuralla. Tässä tutkimuksessa saatujen tulosten perusteella yrittäjyyttä kohtaan ollaan myönteisiä, joten jatkotutkimuksessa voitaisiin perehtyä syvemmin opiskeluaikaisen yrittäjyyden uravaikutuksiin sekä urakehitykseen.

LÄHTEET

- Aarnio, L. 2016. Opiskelijasta yrittäjäksi. Otus sr [viitattu 05.02.2018]. Saatavissa: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/migrated_documents/sy_opiskelijasta_yrittajaksi_2015.pdf
- Aho, S., Hynninen S-M., Karhunen, H., Vanttaja, M. 2012. Opiskeluaikainen työssäkäynti ja sen vaikutukset. Työ- ja elinkeinoministeriö [viitattu 12.02.2018]. Saatavissa: <https://tem.fi/documents/1410877/3342347/Opiskeluaikainen+ty%C3%B6ss%C3%A4k%C3%A4ynti+ja+sen+vaikutukset+14062012.pdf>
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2000, 2004. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino.
- Futuredu Oy. 2018. Yritysmuodot. Yritä.fi [viitattu 19.02.2018]. Saatavissa: <https://yritä.fi/yritysmuodot>
- Hiltunen, L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän Yliopisto [viitattu 26.03.2018]. Saatavissa: http://www.mit.jyu.fi/OPE/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf
- Hirsjärvi & Huttunen. 1995. Johdatus kasvatustieteeseen. Helsinki. Wsoy
- Honkanen, K. 2017. B2b-myyntin onnistuminen asiakkaan näkökulmasta. Opinnäytetyö [viitattu 12.02.2018]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/136471/Honkanen_Katja.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Jyväskylän yliopisto. 2015A. Haastattelut. Jyväskylän yliopisto [viitattu 26.02.2018]. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/aineistonhankintametelmat/haastattelut>
- Jyväskylän yliopisto. 2015B. Laadullinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto [viitattu 12.03.2018]. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Kainu, A-P. & Lähdeniemi M. 2011. Satakunnan ammattikorkeakoulun yrityskiihdyttämö-Korkeakouluosaamiseen perustuva yrittäjyys. Satakunnan ammattikorkeakoulu [viitattu 19.02.18]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38649/yrittajyydenasialla_2011_mat.pdf?sequence=2#page=37

Kela. 2018. Opiskelijan omat tulot. Kela [viitattu 10.03.2018]. Saatavissa: <http://www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot>

Kiviranta, H-M & Tunkkari-Eskelinen, M. 2016, Monialaisuus korkeakoulutasoisen yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin opinnollistamisessa. Yrittäjyyskasvuspäivät [viitattu: 10.03.2018] Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132987/Kiviranta_Tunkkari-Eskelinen_Parallel%20published%20version.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lahden seudun kehitys. 2018. Perustamisneuvonta. Ladec [viitattu 10.03.2018]. Saatavissa: <https://www.ladec.fi/perusta-yritys/varmista-hyva-startti>

Lavas, I. 2015. Millainen on hyvä liikeidea. Onnistu yrittäjänä [viitattu 19.02.2018]. Saatavissa: <https://www.onnistuyrittajana.fi/liikeidea>

Lassila, H. 2006. Yrittäjyysasenteet ja yrittäjyysintentiot amk-opiskelijoiden keskuudessa. Pro gradu [viitattu 13.02.2018] Saatavissa: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/93665/gradu01220.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Nuori yrittäjyys Ry. 2016. Mikä on Ny start-up? Nuori yrittäjyys Ry [viitattu 19.02.2018]. Saatavissa: <http://nystartup.fi/mika-on-ny-startup/>

Näpärrä, L. 2017. Haastattelun lajityypit. Spoken Oy [viitattu 12.03.2018]. Saatavissa: <https://www.spoken.fi/blogi/haastattelun-lajityypit>

Onnistuyrittäjänä.fi. 2015. Liiketoimintasuunnitelma. Onnistuyrittäjänä.fi [viitattu 26. 2 2018]. Saatavissa: <https://www.onnistuyrittajana.fi/liiketoimintasuunnitelma-ohje>

Pelkonen, L. 2016. Opiskelija tuskastui tulorajoihin: "Opintotuen sijaan opintopalkkaa". Uusi Suomi [viitattu 10.03.2018]. Saatavissa: <https://www.uusisuomi.fi/kotimaa/173683-opiskelija-tuskastui-tulorajoihin-opintotuen-sijaan-opintopalkkaa>

Pietarila, P. 2015. Opiskelijayrittäjän opit: " Mokia tulee sillä tahdilla, että ei pysty laskemaan". Kauppalehti [viitattu 13.02.2018]. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/opiskelijayrittajien-opit-mokia-tulee-silla-tahdilla--etta-ei-pysty-laskemaan/vJ9bmSQp>

Puusniekka, A. & Saaranen-Kauppinen, A. 2006B. Reliabiliteetti. KvaliMOTV [viitattu 26.03.2018]. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_2.html

Puusniekka, A. & Saaanen-Kauppinen, A. 2006A Teemahaastattelu. KvaliMOTV [viitattu 19.02.2018]. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Raunio, J. 2013. Osuuskunta opiskelijayrittäjyyden edistäjänä ammattikorkeakouluissa.

Opinnäytetyö [viitattu 12.02.2018]. Saatavissa:

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/59917/Raunio_Heidi.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. 2015. Opas sivutoimiyrittäjälle. Seinäjoen ammattikorkeakoulu [viitattu 19.02.2018]. Saatavissa: http://www.ensimetri.fi/uploads/L00002019_SivutoimiyrittajanOpas_verkko.pdf

Shuttleworth, M., Lyndsay, W. 2008. Qualitive research design. Explorable [viitattu 12.03.2018]. Saatavissa: <https://explorable.com/qualitative-research-design>

Sjöblom, S. 2013. Sivutoimiyrittäjyys taloudellis-jurdisesta näkökulmasta. Opinnäytetyö [viitattu 26.02.2018]. Saatavissa:

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/66041/ONT%2026.11.2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

TAMK. 2018. Proakatemia. Tampereen ammattikorkeakoulu [viitattu 19.02.2018].

saatavissa: <http://proakatemia.fi/hakijoille/>

Tilastokeskus. 2015. Joka toinen opiskelija kävi opintojen ohella työssä. Tilastokeskus

[viitattu 15.02.2018]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/opty/2015/opty_2015_2017-03-17_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2016. Oppilaitosten opiskelijat ja tutkinnot. Tilastokeskus [viitattu

15.02.2018] Saatavissa: https://www.stat.fi/til/opiskt/2016/opiskt_2016_2017-11-29_tie_001_fi.html

Yrittäjät. 2018. Oletko valmis yrittäjäksi. Yrittäjät [viitattu 19.02.2018]. Saatavissa:

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/oletko-valmis-yrittajaksi-316168>

LIITTEET

LIITE 1. Saatekirje

Hei!

Opiskelen 3. vuotta Lahden ammattikorkeakoulussa, ja työstän juuri opinnäytetyötäni. Tutkin työssäni yrittäjyyttä vaihtoehtona palkkatyölle opiskelun ohessa, ja tarkoitukseni on haastatella opiskelijoita sekä asiantuntijoita. Haastattelu käsittelee siis yrittäjyyden ja työllisyyden teemoja ja sen arvioitu kesto on n. 30min. Haluaisin kutsua sinut haastateltavaksi, joten onnistuisiko mahdollinen haastattelu esim. ensi viikon alkupuolella?

Ystävällisin terveisin,

Lauri Vahteri

0440110993

Lauri.vahteri@student.lamk.fi

LIITE 2. Teemahaastattelurunko

1.1. Työnteko opiskeluaikana

- Paljonko olet tehnyt töitä opiskeluaikanasi?
- Miksi olet työskennellyt opiskeluaikanasi?
- Minkälaista työtä olet tehnyt opiskeluaikanasi?
- Mitä hyötyjä ja haittoja opiskeluaikana työskentelystä on sinulle ollut?

2. Yrittäjyyden liittyvät mielikuvat ja asenteet

- Millaisena uravaihtoehtona näet yrittäjyyden omalla kohdallasi?
- Mitä yrittäjyys mielestäsi vaatii?
- Koetko yritystoiminnan aloittamisen olevan mahdollista jo opintojen aikana?

3. Yrittäjäksi lähteminen käytännössä

- Millaista tietoa/ohjausta yrittäjyydestä on saatavilla?
- Miten oma koulusi valmentaa ja auttaa yrittäjäksi aikovia?
- Millaisia vaihtoehtoja opiskelijalla on lähteä yrittäjäksi, miten se käytännössä onnistuisi?
- Miten opiskelijan tulisi valmistautua yritystoiminnan aloittamiseen?